

Treball de fi de grau

Títol

Autor De

~~XXXXXX~~ Tutor De

Grau

Data

Full Resum del TFG

Títol del Treball Fi de Grau:

Autor/a:

Tutor/a:

Any:

Titulació:

Paraules clau (mínim 3)

Català:

Castellà:

Anglès:

Resum del Treball Fi de Grau (extensió màxima 100 paraules)

Català:

Castellà:

Anglès

ÍNDIX

EPÍGRAF I: Introducció	4
EPÍGRAF II: Marc teòric.....	6
2.1 Els mitjans de comunicació i la creació d'opinió pública	6
2.2 La importància de les imatges en el missatge periodístic	13
EPÍGRAF III: Metodologia	19
3.1 Objecte d'estudi	19
3.2 Objectius	19
EPÍGRAF IV: Hipòtesis	20
EPÍGRAF V: Eines i procediments	20
EPÍGRAF VI: Investigació de camp.....	21
6.1. Tècnica d'investigació emprada	21
6.2. Disseny de la mostra.....	22
6.3. Resultats	23
EPÍGRAF VII: Conclusions.....	36
Referències bibliogràfiques	39
Annexos	42

RESUM

En el present treball hem analitzat la cobertura informativa que diferents diaris d'àmbit català i estatal van fer sobre el referèndum d'autodeterminació de Catalunya celebrat el passat 1 d'octubre de 2017 i les seves conseqüències fins a l'activació de l'article 155. Aquest es va convertir en un dels temes més rellevants del moment i la hipòtesi de què parteix la investigació és que el grau de cobertura envers la qüestió va ser alt, però el tractament que es seguir per a abordar el tema va ser diferent segons la línia editorial de cadascun dels diaris.. D'aquesta manera, els lectors de cada diari percebrien diferents realitats segons el mitjà que escollissin per a informar-se sobre el tema. Així, l'objectiu del present treball era conèixer la cobertura que va fer cada diari i l'enfocament que van fer sobre els fets escollits, amb les seves portades com a objecte d'estudi. Per a aconseguir-ho, hem seguit una metodologia interpretativa qualitativa i quantitativa per a analitzar el discurs i els diferents continguts de les portades, parant especial atenció a les imatges i els titulars. Les portades escollides per a l'anàlisi han estat les dels diaris *ARA*, *La Vanguardia*, *El País* i *l'ABC* corresponents al període establert des de l'1 d'octubre, amb la celebració del referèndum, fins el 29 d'octubre, amb l'activació del 155. Els resultats obtinguts revelen que, malgrat que tots els diaris van dedicar la mateixa importància als fets, la cobertura va ser polaritzada en el sentit que van presentar els fets de diferents maneres utilitzant discursos que es corresponen amb les línies editorials que professen. Per tant, coneixent el poder que els mitjans de comunicació tenen sobre la societat, els lectors de cadascun dels diaris s'haurien creat diferents versions sobre la realitat i diferents opinions respecte els fets.

✧ **Paraules clau:** *opinió pública / mitjans de comunicació / referèndum 1 d'octubre / Catalunya / Espanya / independència / agenda setting*

ABSTRACT

In the present paper, we have analyzed the informative coverage that different newspapers in the Catalan and Spanish fields did on the referendum on self-determination in Catalonia held on October 1, 2017 and his consequences until activation of article 155. This became one of the most relevant issues of the moment and the hypothesis that this research is based on is that the level of coverage towards the issue was high, but the discourse used to deal with the subject was different according to each of the newspapers, influenced by their political ideology. In this way, the readers of each newspaper would perceive different realities according to the newspaper they chose to be informed about the subject. Then, the objective of the present essay was to know the coverage that each newspaper did and the approach they made of the chosen facts, with their covers as the object of study. To achieve this, we have followed a qualitative and quantitative interpretative methodology to examine the speech and the different contents of the covers, paying special attention to the images and the headlines. The covers chosen for the analysis belongs of the newspapers *ARA*, *La Vanguardia*, *El País* and *ABC* corresponding to the period established from October 1, with the referendum, until October 29, with the activation of 155. The results obtained reveal that, although all the newspapers devoted the same importance to the facts, coverage was polarized in the sense that they presented the facts in different ways using speeches that correspond to the lines publishers that profess. Therefore, knowing the power that the media have on society, the readers of each newspaper would have created different versions about reality and different opinions regarding the facts.

✧ **Keywords:** *public opinion / mass-media / referendum / 1st October / Catalonia / Spain / independence / agenda setting*

EPÍGRAF I: INTRODUCCIÓ

Des de fa uns anys, la independència de Catalunya s'ha convertit en un dels temes estrelles dins l'agenda mediàtica dels mitjans de comunicació. Gairebé cada dia sorgeixen episodis importants referents al tema que es converteixen en notícies, i el seu seguiment ha esdevingut una de les prioritats no només per als mitjans, sigui quina sigui la seva línia editorial, sinó també per a la societat.

Recentment, el passat 1 d'octubre de 2017, es va celebrar al territori català un referèndum d'autodeterminació, organitzat per la Generalitat després d'obtenir la majoria a les eleccions del Parlament, per a decidir la independència de Catalunya. El Tribunal Constitucional va suspendre el referèndum i l'Estat Espanyol va intentar frenar la consulta mitjançant la intervenció d'imprentes i proveïdors per a retirar les urnes i paperetes; el bloqueig de les pàgines web oficials del referèndum; i la prohibició als mitjans de fer cap mena de publicitat institucional. Malgrat això, el Govern català va aconseguir tirar endavant la consulta i 2'2 milions de catalans, un 42% de la població segons la Generalitat¹, van acudir a les urnes per votar. Això es va interpretar com un acte de rebel·lió i el Govern Central va enviar els cossos i forces de seguretat de l'Estat per a frenar-lo definitivament, deixant unes escenes de forta violència durant la jornada. Les càrregues policials contra la societat civil i els aldarulls produïts van acabar amb un balanç de 991 ferits², dels quals 12 van ser agents de la policia. La xifra va ascendir fins als 1066 pacients atesos els dies següents.

El mateix referèndum i les conseqüències que se'n van derivar els dies següents van ser un dels temes més seguits pels mitjans de comunicació, però, aquests van utilitzar discursos i imatges polaritzats per a comunicar els fets, creant així diferents realitats i incidint en l'opinió de la societat envers els fets.

Sabem el poder i la influència que els mitjans exerceixen en la societat i en els processos de creació d'opinió dels individus. Tot i l'existència d'unes bones

---

¹ Resultats definitius del Referèndum d'autodeterminació de Catalunya. Font: Generalitat de Catalunya. Consultat el 23 de maig de 2018 a

<https://estaticos.elperiodico.com/resources/pdf/4/3/1507302086634.pdf>

² Informe sobre els incidents dels dies 1 al 4 d'octubre de 2017. Font: Generalitat de Catalunya. Consultat el 23 de maig de 2018 a

http://premsa.gencat.cat/pres_fsvp/docs/2017/10/20/11/15/232799c8-755f-4810-ba56-0a5bbb78609c.pdf .

pràctiques a seguir i d'un codi deontològic de la professió periodística, és molt freqüent veure com una mateixa notícia pot ser abordada de diferents maneres per la influència de la línia editorial de cada mitjà.

Com a futurs professionals de la comunicació ens preocupa aquesta situació, conscients que la manera en què s'expliquen certs fets farà que els individus desenvolupin opinió que no pot correspondre's amb la realitat i que pot arribar a dividir i enfrontar la societat en qüestions importants com aquesta.

Els mitjans de comunicació són des de fa dècades els principals creadors de significats i d'opinió pública, i influeixen directament en la percepció que té la societat sobre el món real. Tot i que en l'actualitat els mitjans audiovisuals són líders en audiència i malgrat la influència de les xarxes socials on circula una quantitat de *fake news*³, la premsa escrita, i en concret els diaris, continuen essent essencials i un referent informatiu per a la societat.

Així, l'objectiu d'aquest treball és esbrinar si als diaris que van fer un seguiment del referèndum i les conseqüències derivades va existir pluralitat respecte a l'abordament de la informació. Per a la investigació, s'analitzaran les portades dels diaris *ARA*, *La Vanguardia*, *El País* i *ABC*, en un període establert des de les votacions de l'1 d'octubre fins a l'activació de l'article 155, per tal de veure quin discurs se'n va fer dels fets i quins aspectes es van destacar més o menys segons cada diari. Hem decidit analitzar les portades, ja que són la presentació dels continguts que trobem dins dels diaris i el que primer ens condueix a fer-nos una idea dels fets que es tracten.

---

³ *Fake news*: Històries falses que semblen ser notícies, difoses a Internet o usant altres mitjans, generalment creades per a influir en les opinions polítiques o com a engany. Font: Cambridge Dictionary. Consultat el 22 de Maig de 2018 a <https://dictionary.cambridge.org/es/diccionario/ingles/fake-news>

2.1 Els mitjans de comunicació i la creació d'opinió pública

Els fets i esdeveniments que tracten els mitjans de comunicació són considerats com importants per part de la societat i és per això que s'interessen i en volen estar informats. Però el poder dels mitjans de comunicació no radica només en destacar certs fets de la realitat i situar-los en el punt de mira de tothom, sinó que també són capaços d'incidir en la nostra opinió sobre el que passa al món, sobretot en temps de crisis.

Des de fa temps se sap que els mitjans de comunicació de masses són la primera font d'opinió de la societat i nombrosos professionals i estudiosos de la comunicació i la sociologia van elaborar experiments i teories per tal de provar la connexió existent que hi ha entre els mitjans i el pensament de la societat, el que van definir com a *opinió pública*.

2.1.1 Aproximació al terme *opinió pública*

El significat del terme *opinió pública* és molt complex i ambigu. Els mateixos investigadors que van estudiar-la no sabien formular una definició exacta, ja que hi ha molts elements que hi influeixen directament: el context històric i sociocultural; el context i els interessos polítics; els mateixos individus; el sistema de govern i educatiu que hi ha; la incidència dels mitjans de comunicatiu, etc. Així, "l'anàlisi de l'opinió pública ha de considerar com a mínim els tres elements que li donen forma: els subjectes o individus que opinen; l'objecte o tema sobre què opinen; i l'àmbit o context en què es forma l'opinió pública".⁴

Concretament, podem dir que l'opinió pública es crea a partir d'altres paradigmes que hi ha a la societat, com la cultura, les creences, les idees i els valors. "A partir d'ells, els individus generen consensos i dissensos, adaptacions i desafiaments, formen imatges i percepcions, reforcen o contradiuen les línies de pensament que impregnen cada època i les connecten, puntualment, amb cada tema

---

⁴ Rubio Ferreres, José María (2009) *Opinió pública y medios de comunicación. Teoría de la agenda setting*. En: *Gazeta de Antropología*, nº 25/1, article 01. p.2

específic que adquireix rellevància pública i amb cada comportament en què aquells es manifesten concretament”.⁵ En conseqüència, l'opinió pública resulta un reflex dels valors i les idees que els diferents canals de comunicació social emeten.

Manuel Mora considera que “quan la gent parla entre si i posa en circulació les seves opinions en l'espai social, contribueix a la formació d'un teixit social específic, intangible i alhora aprehensible per a gairebé tots [...] constituït per les opinions que les persones emeten i circulen entre elles, que és anomenat opinió pública”⁶

El públic, format per les masses i majories de la societat, també ha estat objecte d'anàlisi i s'ha arribat a la conclusió que aquestes resulten molt receptives i alhora manipulables per les elits i els mitjans de comunicació mitjançant les notícies.

2.1.2 La creació d'opinió pública a través de la *Teoria de l'Agenda Setting*

Com hem vist, en la construcció de l'opinió pública intervenen molts factors, però són els mitjans de comunicació de masses els que acceleren i donen més abastiment al procés.

Els comunicòlegs Maxwell McCombs i Donald L. Shaw, conscients de la influència dels mitjans de comunicació en l'opinió pública, i concretament en el que van anomenar *agenda pública*, van dur a terme una investigació en 1968 que definir de la *Teoria de l'Agenda Setting*, el model que millor ha explicat els efectes que els mitjans de comunicació de masses produeixen en l'opinió pública i quina relació hi ha entre ells.

La investigació, titulada *The Agenda-setting Function of Mass media* i publicada el 1972, va concloure en la idea que els mitjans de comunicació tenen una forta

---

⁵ Mora, Manuel (2005) *El poder de la conversación. Elementos para una teoría de la opinión pública*. Buenos Aires: La Crujía Ediciones. p.40

⁶ Mora, Manuel (2005) *El poder de la conversación. Elementos para una teoría de la opinión pública*. Buenos Aires: La Crujía Ediciones. p.23

influència en el procés de creació d'opinió pública en tant que pel fet de donar més rellevància a uns fets i esdeveniments en concret, estableixen quins són els temes més importants per al públic, sobre els quals s'han de mantenir informats. D'aquesta manera, i sense la necessitat de manipular la realitat, els mitjans de comunicació esdevenen una font primària per a la creació d'opinió pública a llarg termini, posant èmfasi en certs temes i creant marcs d'interpretació sobre aquests.

Un concepte que cal conèixer abans d'analitzar la relació entre els mitjans i l'opinió pública és el de l'*agenda*, que és el conjunt de temes, sorgits dels fets i esdeveniments de la realitat, que esdevenen importants. Dins del concepte podem diferenciar tres tipus d'agendes: 1) L'*agenda dels mitjans o mediàtica*, 2) L'*agenda pública* i 3) L'*agenda política*.

La primera, l'agenda mediàtica, és aquella que els professionals de la comunicació estableixen en seleccionar les notícies que consideren més importants i que es converteixen en l'*ordre del dia*. Els factors que determinaran la forma en què les notícies es comunicaran al públic (ordre d'aparició, mida dels titulars, extensió que ocupa, la freqüència amb què es tracta el tema) acaben incidint en el grau d'importància que s'atribuirà als diferents temes dins de l'opinió pública i en el grau d'atracció que provocarà en el públic.

"Els editors i directors informatius, amb la seva selecció dia a dia i el seu desplegament d'informacions, dirigeixen la nostra atenció i influeixen en la nostra percepció de quins són els temes més importants del dia. Aquesta capacitat per influir en la rellevància de les qüestions del repertori públic és el que s'ha anomenat la fixació de l'agenda per part dels mitjans informatius" ⁷.

La segona agenda, la pública, és, per tant, una conseqüència de l'agenda dels mitjans, ja que el públic acudeix als mitjans per determinar quins són els temes més importants. És a dir, "els temes de preocupació més destacats es transformen en temes de preocupació més importants"⁸ per a la societat.

---

⁷ McCombs, Maxwell (2006) *Estableciendo la agenda*. Barcelona: Paidós. p.24

⁸ McCombs, Maxwell (2006) *Estableciendo la agenda*. Barcelona: Paidós. p.29

L'agenda dels polítics esdevé la tercera i constitueix el llistat de temes que els polítics consideren importants.

Tot i que McCombs i Shaw van ser els primers a definir la teoria de l'agenda setting, no van ser els únics en interessar-se per la relació entre els mitjans de comunicació i l'opinió pública. Walter Lippman, a la seva obra *Public Opinion*, va establir que els mitjans informatius de masses determinen el coneixement que tenim sobre el món real per mitjà de ficcions i imatges que construïm a la nostra ment arran de les informacions que ens fan arribar. "Quan ens referim a ficcions no volem dir mentides, sinó que són representacions de l'entorn que, en major o menor grau, són obra dels individus" i advertia que "les ficcions poden tenir quasi qualsevol grau de fidelitat [...] l'important és tenir-ho present per evitar conduir-nos a l'engany" ⁹. L'autor advertia d'aquest perill, ja que segons ell els mitjans tenen la capacitat de reduir la realitat a certs estereotips, i nosaltres construïm imatges mentals sobre el món que no coneixem, sobre temes que no tenim a l'abast, sense la necessitat de qüestionar i investigar si el que expliquen és o no del tot cert.

En resum, segons Lippmann, l'opinió pública que ens creem no correspon amb l'entorn sinó amb el 'pseudo-entorn' que els mitjans de comunicació de masses construeixen, i d'aquesta manera coneixem indirectament el món en què vivim, com s'explica al Mite de la caverna de Plató: "Prenem per una imatge veritable, la considerem com si del propi entorn es tractés" ¹⁰. De forma similar, els mitjans ens informen sobre certs aspectes del món als què no tenim accés directe, i per tant hi ha el perill que a les nostres ments configurem un món irreal, ja que "el món real està fora de l'abast, de la mirada i de la ment" ¹¹.

Bernard Cohen també es va interessar per l'estudi dels mitjans de comunicació i l'opinió pública, i va sentenciar definitivament l'objectiu de *l'agenda setting* dient que "la premsa potser no té èxit dient-li a la gent com ha de pensar, però sí que

---

⁹ Lippmann, Walter (2003) *La opinión pública*. Madrid: Langre. p.33

¹⁰ Lippmann, Walter (2003) *La opinión pública*. Madrid: Langre. p.4

¹¹ Lippmann, Walter (2003) *La opinión pública*. Madrid: Langre p.29

triomfa meravellosament dient-li als seus lectors sobre què temes ha de pensar"¹².

Dennis McQuail, per la seva banda, va afirmar també que “encara que el contingut de la informació pugui ser més o menys *objectiu*, en general sempre està manipulat per les empreses periodístiques o de comunicació i informació i pels mateixos periodistes o redactors, servint-se inevitablement de determinats criteris d'elaboració”¹³.

Així, l'objectiu de l'*agenda setting* rau a conduir l'atenció de les masses, de l'opinió pública, cap als temes que consideren més importants i que per tant destaquen més. Per a aconseguir-ho, fa ús de dues tècniques principals que cal conèixer per a entendre com funciona l'establiment de l'agenda i el procés de construcció de l'opinió pública: el *priming* i el *framing*.

El *priming* consisteix en la preparació o preactivació, i és el procés pel qual donant més rellevància a uns temes, el públic els concep com a més importants.

D'altra banda, el *framing* és el procés d'enquadrament i consisteix a “seleccionar alguns aspectes d'una realitat i donar-los més rellevància en un text comunicatiu, de manera que es promogui una definició del problema determinat, una interpretació causal, una avaluació moral i/o una recomanació de tractament per a l'assumpte descrit”¹⁴. En altres paraules, amb el *framing* els periodistes i comunicadors dels mitjans de comunicació no només seleccionen i determinen quins són els temes més importants sinó també jerarquitzen quins aspectes dins dels fets són més rellevants i, alhora, li donen un enfocament positiu o negatiu, i aquesta selecció de dades, basada en els criteris dels emissors, configura també l'opinió dels receptors. Tot i que les notícies han de ser el màxim fidels possibles amb la realitat, la manera en què s'expliquen, les paraules que s'utilitzen, no són del tot neutrals, sinó que contenen l'opinió del periodista que descriu els fets. A les idees i valoracions implícites en el discurs, McCombs les anomena com a 'atributs', que resulten determinants a l'hora d'entendre els efectes dels mitjans

---

¹² Cohen, Bernard (1963) *The Press and foreign Policy*. Princeton: Princeton University Press. p.13

¹³ McQuail, Denis (2000) *Introducción a la Teoría de la comunicación de masas*. Barcelona: Paidós. pp.327-357

¹⁴ McCombs, Maxwell (2006) *Estableciendo la agenda*. Barcelona: Paidós. p.170

sobre l'opinió pública, ja que no només destaquen certs temes sinó que també “proporcionen els estàndards que el públic adopta per a avaluar les qüestions socials i polítiques”¹⁵, és a dir, com haurien d'interpretar els fets i esdeveniments de la societat.

McCombs conclou finalment que "la convergència l'enquadrament i de l'establiment de l'agència d'atributs suposa un avanç important en l'explicació dels efectes dels mitjans, en col·locar l'accent sobre l'estatut especial que posseeixen determinats atributs i enquadraments, en el contingut del missatge”¹⁶. Així, els efectes de l'*agenda setting* esdevenen cognitius, ja que influeixen en el coneixement que les masses tenen sobre el món que els envolta.

2.1.3 La manipulació de la informació: La postveritat i la propaganda

Els darrers anys i sobretot arran de l'arribada de Donald Trump a la presidència dels Estats units, el neologisme *postveritat* ha anat agafant força. Diversos autors debaten el significat concret d'aquesta paraula però tots coincideixen en el fet que és una mena de procés en què s'utilitza la mentida, la manipulació i la demagògia com una eina de comunicació per a explicar uns fets reals i incidir així en l'opinió d'una multitud, la societat, per exemple. Una tècnica que els mitjans de comunicació, principals creadors d'opinió de la societat, han adoptat a l'hora de comunicar informacions de tota mena, però, sobretot política.

Antoni Bassas descriu la *postveritat* com “la situació en la qual, a l'hora de crear l'opinió pública, els fets objectius tenen menys influència que les crides a l'emoció i a les creences personals”¹⁷, és a dir, que és més important com ens fa sentir el que passa que el fet en si.

Per la seva banda, Ralph Keyes afirmà que “tot i que sempre hi ha hagut mentiders, les mentides abans acostumaven a dir-se amb vacil·lació, amb una mica d'ansietat, una mica de culpa, una mica de vergonya [...]. Ara, com a gent

---

¹⁵ Rubio, José María (2009): Opinión pública y medios de comunicación. Teoría de la agenda setting, *Gazeta de Antropología*. Nº 25 Article 1 p.44

¹⁶ McCombs, Maxwell (2006) *Estableciendo la agenda*. Barcelona: Paidós. p.171

¹⁷ Bassas, Antoni (2016). “L'anàlisi d'Antoni Bassas: la *postveritat*”. *Diari ARA*.

intel·ligent que som, hem creat mètodes racionals per a manipular la veritat, perquè puguem mentir dissimuladament i així no sentir-nos culpables”¹⁸. Keyes defensà també que abans l’honestedat se cercava en la seva totalitat o no es feia. S’era honest o deshonest. Però ara, a la *postveritat*, trobem diferents graus i nivells d’honestedat i, a més a més, les circumstàncies que afavoreixen la deshonestedat han augmentat mentre que les que fomenten l’honestedat estan disminuint.¹⁹

La *postveritat* ha estat usada, sobretot, en política i en les campanyes. Els líders polítics han estat partícips de la *postveritat* fent ús de les emocions per a convèncer les elits atribuint crítiques a un enemic al qual s’intenta desacreditar a partir de discursos basats en rumors, mentides o fets no confirmats. Minimitzar, menysprear, distreure, distorsionar o generar desànim són algunes de les tècniques usades per a incidir en l’opinió dels altres.

Com dèiem abans, el terme de *postveritat* ha guanyat popularitat amb la figura del president dels EEUU, Donald Trump, qui n’ha fet ús en nombroses ocasions per tal de guanyar-se el suport de la gent o minimitzar l’animadversió dels seus opositors. Per exemple, quan va sortir a la llum el vídeo en què Trump deia que per ser famós havia pogut fer amb les dones el que ell volia, aquest va desviar l’atenció cap a Bill Clinton acusant-lo d’haver estat un dels presidents més "abusadors" de la història, i també acusant la seva dona, Hillary Clinton, de riure d’una nena de 12 anys víctima de violació, mentre era advocada. Així, Trump va intentar tapar el seu escàndol desprestigiant i dirigint l’atenció cap a la figura dels Clinton, els seus rivals.

Tot i que la *postveritat* ha agafat força els últims anys, existeix des del segle XX una estratègia de comunicació als mitjans molt similar que encara continua en ús: la propaganda. Totes dues volen influir en l’opinió dels individus respecte a uns fets o una posició, presentant només un aspecte concret d’una realitat o fent-la veure d’una manera que representi un missatge en concret, tot i no ser el real.

---

¹⁸ Keyes, Ralph (2004). *The Post-Truth Era: Dishonesty and Deception in Contemporary Life*. New York: St. Martin’s Press. Pp. 12-13

¹⁹ Keyes, Ralph (2004). *The Post-Truth Era: Dishonesty and Deception in Contemporary Life*. New York: St. Martin’s Press. p.17

Edward Bernays, publicista i periodista, va ser l'inventor de la teoria de la propaganda i màxim representat. Al seu llibre anomenat *Propaganda*, afirmava que el que “despunta” realment és “la reacció”, que “és possible modelar la ment de les masses de tal manera que aquestes dirigeixin el seu poder en la direcció desitjada” per part dels que la manipulen. Així mateix, també declarà que sigui “quina sigui l'activitat de calat social (política, econòmica, educació...) que es dugui a terme, ha d'ajudar-se de la propaganda, que és el braç executor del govern invisible”.²⁰

James A. C. Brown va reforçar la idea de la manipulació de la informació a través de la propaganda definint-la com “l'ús sistemàtic més o menys deliberadament planejat de símbols, principalment mitjançant suggestió i tècniques psicològiques similars, amb la intenció d'alterar i controlar opinions, idees, valors i, en última instància, canviar accions públiques d'acord amb unes línies predeterminades”

21

La *postveritat* i la propaganda són fets provats de la manipulació que se'n fa de la informació per tal d'influenciar l'opinió dels individus i de col·lectius sencers envers diferents qüestions i posicions. I, així, tots dos processos esdevenen una tècnica més dels mitjans per a reconduir, segons els propis interessos, les opinions de la societat respecte al món real, i també un perill més a tenir en compte a l'hora de donar absoluta credibilitat a les informacions que rebem als mitjans de comunicació.

2.2 La importància de les imatges en el missatge periodístic

En una societat en què les pantalles s'han imposat gràcies al poder d'Internet i l'audiovisual, la premsa escrita pateix una de les crisis més importants. La televisió és el mitjà més consumit i l'auge del periodisme 2.0 ha fet que la premsa perdi lectors. També el model de societat actual i el ritme de vida no permet a la

---

²⁰ Bernays, E. (2008): “*Propaganda*”. Melusina, Madrid. Disponible a https://focalizalaatencion.files.wordpress.com/2011/09/propaganda-por-edward-bernays_es.pdf

Consultat el 21 de Maig de 2017. pp. 27-28.

²¹ Brown, J.A.C (1991): *Técnicas de persuasión*. Alianza Editorial, Madrid, p.19

gent parar-se a llegir acuradament els textos que els mitjans escrits tradicionals ofereixen, sinó que s'ha imposat una lectura ràpida i fragmentada dels textos i reben gran part de la informació en formats visuals. En aquest context, l'ús d'imatges ha passat de ser un adorn per a evitar un excés de text, 'matèria gris', a les pàgines, a un element imprevisible que les publicacions han de tenir en compte per a cridar l'atenció dels lectors i aconseguir subsistir. Ja sigui en forma de fotografia, il·lustracions, gràfiques, caricatures, o, una més nova i que s'ha posat de moda: la infografia, que essent més dinàmiques, faciliten i fan més atractiva la transmissió d'informacions complexes que necessitarien més explicació en forma de text.

Els mitjans de comunicació escrits s'han hagut de renovar per a sobreviure en aquesta societat i els avenços tecnològics han ajudat. Per fer-ho han hagut de canviar la manera de tractar la informació, presentant els esdeveniments d'actualitat d'una forma més atractiva i intel·ligible, alhora que han aprofitat i potenciat l'ús dels recursos visuals. Avui en dia, text i imatge es complementen per igual i tan important és el tractament de les imatges a la premsa escrita, que avui en dia les empreses necessiten professionals capacitats i amb coneixements en disseny gràfic perquè "un diari no només és confeccionat per a ser llegit, sinó també per a ser vist"²².

2.2.1 Funcions de la imatge en premsa

El rol general i principal de les imatges és la d'informar, comunicar i complementar al text, ajudant a comprendre més ràpidament de què tracta una notícia, tot i que moltes vegades poden transmetre una informació d'una manera més clara i efectiva que el llenguatge verbal. Però, la funció dels elements gràfics en la premsa escrita -i en mitjans audiovisuals també- pot variar segons la línia editorial de la publicació, la intenció amb què volen comunicar les informacions d'actualitat i la reacció que volen provocar en el lector. Primerament, les imatges han de ser atractives per a impactar al lector i que, així, aquest esculli la publicació per a informar-se.

---

²² Minervini, Mariana et ad. (2004): *El protagonismo de la imagen en la prensa*. Revista Latina de Comunicación Social, 58, La Laguna (Tenerife). P.1

La funció bàsica i tradicional de les imatges és la de comunicar: “la imatge es constitueix com un tot discursiu coherent mitjançant el qual es duen a terme estratègies de comunicació, en les quals està present la intenció d'un emissor de comunicar un missatge i de produir un efecte. El destinatari descodificarà dit missatge segons les seves competències culturals i icònic-textuals. Així, la seva interpretació pot apropar-se o allunyar-se del sentit atribuït a les instàncies d'enunciació”²³. Poden funcionar també com a factor de jerarquització, ja que segons la seva situació dins una pàgina ordenen i organitzen tant els continguts visuals com textuals d'una manera o una altra, atorgant més o menys importància a certs fets i proposant un ordre de lectura. “En aquestes situacions, les fotografies compleixen una funció de servei a la maquetació i la subsegüent llegibilitat del diari com a text complex”²⁴.

La funció il·lustrativa dels elements visuals trenca amb la monotonia del text i fa més amena la lectura de la informació i la presenta d'una manera més atractiva. Elements visuals concrets com les vinyetes, els acudits, les caricatures, etc. entretenen el lector alhora que aporten el punt de vista de l'autor implícitament en forma d'humor. També a vegades, els elements visuals poden actuar com a comentari, en tant que fan una interpretació sobre els fets dels quals es parla.

La fotografia serveix com a testimoni dels esdeveniments reals que es volen comunicar, de manera que duen a terme una funció descriptiva en mostrar els protagonistes, elements i escenes d'un fet destacat, i/o poden funcionar també com una forma d'autenticació d'allò que s'està explicant al text i així demostrar que és fidel amb la realitat. Però, més enllà d'aquestes funcions de la imatge, trobem una de les més importants i influents en el lector: la funció connotativa, ja que les emocions que poden despertar en l'audiència determinen la seva concepció de la realitat i posterior creació d'opinió, a més d'esdevenir símbols amb significats que la societat atribueix. “El diari es pot considerar un vehicle del saber”²⁵, és el mitjà on transmetre informació, però sobretot també opinions i idees que ajuden a configurar l'opinió pública dels lectors i la pròpia construcció de la realitat. En aquest sentit, Abreu considera que a les fotografies, informació

---

²³ Vilches, L. (1991). *Teoría de la imagen periodística*. Barcelona: Paidós. Pp.29-35

²⁴ Alonso Erasquin, M. (1995): *Fotoperiodismo. Formas y códigos*. Madrid: Síntesis. P.9

²⁵ Vilches, L. (1991). *Teoría de la imagen periodística*. Barcelona: Paidós. P.169

i opinió van relacionades, ja que “la interpretació de la realitat a què dóna cobertura el fotoperiodista s’inicia inclús abans del moment de la captació de la imatge”²⁶. Abreu considera “elements protogràfics” quan la realitat que mostren les imatges conté una multitud de significacions i símbols. És a dir, el periodista ja sap què vol fotografiar i per a què. “Tota fotografia duu implícita la intenció del fotògraf de comunicar quelcom”²⁷.

2.2.2 El disseny com a factor de jerarquització

Com hem vist anteriorment, una de les funcions més importants de les imatges en premsa escrita és la de jerarquitzar els continguts. La presentació dels elements que componen les pàgines dels diaris no és aleatòria sinó que, més enllà dels llibres d’estil de cada diari, la distribució respon a una intencionalitat determinada.

José Ignacio Armentia, a la seva obra *Factores que determinan el diseño de la prensa diària*, estableix que l’aspecte final d’un diari està condicionat per dos factors principals:

Primerament, la preocupació estètica i funcional, per part dels que s’encarreguen del disseny del diari. En el vessant estètic, s’ha d’aconseguir que les pàgines siguin el més atractiu possibles per així cridar l’atenció dels lectors. Però, “el conjunt estètic ha d’estar al servei de la funcionalitat: la distribució dels elements ha d’ajudar el lector a percebre i entendre les informacions”²⁸.

El segon factor determinant per al disseny de les pàgines és “la necessitat d’establir una sèrie de jerarquies informatives, que permetin al lector interpretar quins són els temes fonamentals del dia -lògicament, des del punt de vista del diari que els publica-, quins tenen una importància relativa i quins podrien ser considerats secundaris”²⁹. Així, un seguit de variables visuals com la ubicació, la

---

²⁶ Abreu, C. (1999): *La opinión fotográfica (2). Recursos connotativos de la fotografía*.

²⁷ Armentia, J. y Caminos, J. (2003): *Fundamentos de periodismo impreso*. Barcelona: Ariel Comunicación. P.34

²⁸ Armentia, J. (2003): “Factores que determinan el diseño de la prensa diaria”. A *Portal de la comunicación Incom UAB*. P.2

²⁹ Armentia, J. (2003): “Factores que determinan el diseño de la prensa diaria”. A *Portal de la comunicación Incom UAB*. P.2

mida, la tipologia, etc. de les imatges i els textos, determinen el grau d'importància informativa de cada tema que esdevé notícia.

El primer aspecte que incideix en la funció jerarquitzadora és la ubicació. Segons J. Armentia, "en termes d'importància informativa, els temes que se situen a la capçalera són considerats més importants pels responsables de la publicació que els que es col·loquen a la part inferior de la plana"³⁰. És a dir, les notícies més importants 'obren' la pàgina col·locant-les a la part superior, a la capçalera del diari, i les de menys rellevància se situen a la part inferior.

La mida és un altre factor a tenir en compte en l'establiment d'una jerarquia informativa dins la pàgina d'un diari. Aquest aspecte es determina decidint el nombre de columnes que ocuparà el titular d'una notícia i la imatge. Una imatge o un text tindran més importància contra més columnes ocupin . A més, el simple fet que un text vagi acompanyat d'una imatge, ja sigui una fotografia, una infografia, etc., atorga més importància a la notícia.

Tot i que el disseny de les pàgines influeix en la importància que s'atorga a les notícies, no totes les planes d'un diari tenen el mateix pes. La que té més interès informatiu és la portada, el primer que veu el lector i que esdevé l'aparador dels continguts d'un diari. Així, els responsables del diari col·loquen en primera pàgina, de manera destacada gràcies als factors comentats anteriorment, la notícia que consideren més important. Tot i això, els temes que acompanyen la notícia principal a la portada, encara que sigui ocupant un petit espai, també obtenen rellevància per sobre la resta d'assumptes que es comenten a l'interior del diari.

D'aquesta manera, J. Armentia assegura que "mitjançant la diagramació del diari, els responsables del mateix li estan dient al lector quins són els temes més importants del dia, quines són els més destacats de cada secció i quins es consideren secundàries des d'un punt de vista informatiu"³¹. És a dir, mitjançant el disseny de les pàgines i la distribució i presentació dels elements que les

---

³⁰ Armentia, J. (2003): "*Factores que determinan el diseño de la prensa diaria*". A *Portal de la comunicación Incom UAB*. P.3

³¹ ³¹ Armentia, J. (2003): "*Factores que determinan el diseño de la prensa diaria*". A *Portal de la comunicación Incom UAB*. P.4

configuren, els responsables dels diaris en estan creant un recorregut visual basat en la rellevància que, segons el seu criteri, té cada tema que esdevé notícia.

D'altra banda, a més de funcionar com a element jerarquitzador, el disseny de les pàgines, i concretament el de les portades, acaba convertint-se també un factor d'identificació. És a dir, un lector pot diferenciar els diferents diaris dins l'àmplia oferta de la premsa escrita a partir de tres factors: El primer, la manxeta, que és la imatge corporativa del mitjà i pot contenir elements icònics o simplement tipogràfics; la tipografia emprada pel mitjà, que es converteix en una autèntica senyal d'identitat i morfologia d'aquest; i el propi disseny del diari.

3.1 Objecte d'estudi

L'objecte d'estudi d'aquest treball són, concretament, les portades de diaris que es poden consumir a tot l'Estat i a Catalunya. Donada la gran quantitat de publicacions que hi ha, per a l'anàlisi hem escollit quatre diaris (tres d'ells estatals i un d'autonòmic) com a forma representativa de les diferents ideologies que conviuen en aquest conflicte. Així, les publicacions escollides són: el diari *ARA*, com a diari amb un fort sentiment nacionalista català progressista; *La Vanguardia*, com a capçalera d'origen català però amb una ideologia més conservadora i propera a la centre-dreta catalana burgesa; *El País*, un diari espanyol amb una tendència inicial propera a la centre-esquerra i ara més propera a la centre-dreta; i l'*ABC*, amb un fort arrelament nacionalista espanyol, conservador i monàrquic.

3.2 Objectius

La present investigació es planteja els següents objectius per tal de profunditzar en l'anàlisi de la cobertura informativa feta pels diaris escollits dels esdeveniments més destacats que es van produir des de les eleccions de l'1 d'octubre fins a l'aplicació de l'article 155 per part de l'Estat Espanyol:

1. Analitzar el grau de cobertura que han fet els diaris escollits sobre els fets més destacats entorn el tema d'estudi.
2. Analitzar quins aspectes han destacat més dins el tema d'estudi.
3. Analitzar el tractament, la temàtica, la presentació i l'ús de les imatges referents al tema escollit a les portades.
4. Analitzar el tractament, la temàtica, la presentació i ús que s'ha fet dels titulars referents al tema escollit a les portades.
5. Estudiar quin missatge vol transmetre cada mitjà amb les seves portades mitjançant l'anàlisi del contingut discursiu.
6. Analitzar les diferències entre la cobertura de cada mitjà.

EPÍGRAF IV: HIPÒTESIS

En el present treball es plategen les següents hipòtesis, que anirem verificant i/o descartant durant l'anàlisi que realitzarem:

1. La principal hipòtesi és que no hi ha hagut pluralitat als diaris d'ambit català i estatal en l'abordament de la informació sobre els fets de l'1 d'octubre i les conseqüències que se'n van derivar.
2. Cada diari, segons la seva tendència política, ha abordat els fets d'una manera concreta i ha elaborat discursos específics per a comunicar les informacions, presentant així diferents realitats a la societat i influint en l'opinió dels lectors sobre els esdeveniments succeïts.

EPÍGRAF V: EINES I PROCEDIMENTS

El procediment per a elaborar l'anàlisi ha consistit, primer de tot, en recopilar les portades de les publicacions escollides a través de l'hemeroteca on-line dels diferents diaris i organitzar-les per dies. D'altra banda, hem realitzat una fitxa³² per tal de recopilar les dades necessàries de cadascuna de les 120 portades analitzades, corresponents a les variables i valors establerts per a elaborar posteriorment una anàlisi quantitativa.

Per a l'anàlisi quantitativa, hem fet un treball interpretatiu a partir de la fitxa establerta amb una sèrie variables i valors a tenir en compte a totes les portades, per tal de fer posteriorment una comparativa dels mateixos aspectes i així poder-ne extreure semblances o diferències. Després, amb les dades obtingudes, hem elaborat taules a partir de les quals hem representat els resultats en forma de gràfiques per a interpretar millor les diferències i semblances i poder-les explicar d'una manera més clara i atractiva. Per a l'anàlisi qualitativa s'han establert també uns aspectes a tenir en compte dins el contingut discursiu i lingüístic de les portades per tal de fer un estudi interpretatiu i trobar les semblances i diferències en el tractament dels mateixos fets segons cada diari.

---

³² Consultar Annex (Fitxa d'anàlisi)

6.1. Tècnica d'investigació emprada

A l'hora de realitzar una investigació acadèmica com la que es planteja en el present treball, són nombrosos els elements informatius que rebem. Com a investigadors hem de tenir una base conceptual i saber fer servir una sèrie de mètodes i instruments per a recollir les dades de forma sistematitzada i rigorosa per, posteriorment, saber analitzar-les per tal de resoldre les qüestions plantejades a les hipòtesis.

Això ho aconseguim gràcies a l'ús dels mètodes d'investigació, que són "procediments emprats pels investigadors per a recollir informació amb l'objectiu de poder contrastar o verificar les hipòtesis proposades prèviament"³³. Per a elaborar la present investigació s'ha procedit a realitzar una anàlisi del contingut de les portades mitjançant la metodologia quantitativa, i una anàlisi del discurs emprant la metodologia qualitativa.

La primera part de la investigació es basa en una anàlisi quantitativa d'una sèrie de variables i valors associats³⁴, que té com a objectiu obtenir unes dades de mesura objectiva de la realitat i així poder demostrar estadísticament algunes de les idees plantejades. Concretament s'ha fet servir un mètode de ponderació mitjançant el qual podem conèixer l'estructura i elements que componen els mitjans de comunicació -en aquest cas les portades- i, així, descobrir el rerefons dels missatges que emeten.

La segona part de la investigació es basa en l'anàlisi del discurs emprant la metodologia qualitativa. Amb l'anàlisi qualitativa el que pretenem és interactuar i aprofundir en l'objecte d'estudi, no només obtenint les dades sinó interpretant-les i comprenent-les. Així, s'han tingut en compte elements contextuais, discursius i de lèxic per a determinar l'estratègia discursiva dels diaris escollits envers el tema en què es centra l'estudi³⁵.

---

³³ Igartua, Juan José y Humanes, María Luisa (2004). P.2

³⁴ Consultar Taula 1 a l'Annex

³⁵ Consultar Taula 2 a l'Annex

6.2. Disseny de la mostra

Per tal d'observar i analitzar si va existir una diferència pel que fa a la cobertura dels fets de l'1 d'octubre, i les conseqüències que se'n van derivar, als mitjans de comunicació es van agafar les portades dels 4 diaris esmentats publicades dins un període determinat. Es va escollir la premsa escrita, ja que les portades són elements que, amb poc espai i amb tan sols una imatge i un titular, amb una primera impressió, ja determinen el posicionament de la publicació envers els fets que expliquen i condicionen l'opinió del lector participant en la construcció de la seva opinió personal.

Per tal d'acotar les portades analitzades es van tenir en compte dues variables. D'una banda, la variable temporal, escollint les portades publicades des del 30 de setembre del 2017 (dia previ al referèndum de l'1-O) fins el 29 de novembre (un dia després de l'activació de l'article 155 a Catalunya), tot i que es va fer una anàlisi més exhaustiu de les portades d'aquells dies en què van ocórrer fets més destacats. D'altra banda, existeixen molts diaris amb una ideologia política semblant, així que es van escollir quatre diaris tenint en compte la variable ideològica: els diaris ARA, La Vanguardia, El País i l'ABC. L'ARA, fundat a Catalunya el 2010 i amb un clar sentiment identitari català i d'esquerres; La Vanguardia, fundada a Catalunya però amb una línia editorial conservadora i propera a la centre-dreta; El País, fundat el 1976 a Madrid, que tot i ser proper a la centre-esquerra als seus inicis, actualment mostra un caire conservador i més proper a la centre-dreta; i l'ABC, fundat a Madrid el 1903, amb un reconegut sentiment nacionalista espanyol i una línia conservadora, monàrquica i catòlica.

L'abastiment territorial també es va tenir en compte, ja que la recerca pretén demostrar com la cobertura del referèndum no va ser plural i que, en conseqüència, es van mostrar realitats diferents dels fets més enllà de Catalunya, condicionant l'opinió de la gent que no té la possibilitat de viure els fets en primera persona. Per tant, es van escollir els diaris El País, l'ABC i la versió en castellà de la Vanguardia que es poden llegir en tot l'estat, i el diari autonòmic català ARA.

6.3. Resultats

ANÀLISI QUANTITATIVA

6.3.1. Paper dels fets

Observant la **Gràfica 1** podem comprovar que el diari *ARA*, *La Vanguardia*, *El País* i *ABC* van fer una cobertura total dels fets, situant-los en primer lloc d'importància a les seves portades des del dia 30 de setembre fins el 29 de novembre, independentment de la seva opinió envers els fets i línia editorial de les publicacions. Tots ells van atribuir un paper principal als fets relacionats amb el referèndum de l'1 d'octubre i les seves conseqüències, tot i que *El País*, un dia (17 octubre), i l'*ABC*, dos dies (17 i 27 octubre), van deixar la qüestió en un segon pla.

Cal matisar que, com veurem a continuació a la **Gràfica 5**, alguns diaris no escullen una imatge destacada referent al tema estudiat per a la seva portada, però no considerem que deixin la cobertura del tema en segon pla, ja que un altre aspecte fonamental és la mida i la ubicació del titular i en aquest sentit continua situant la notícia del referèndum o les seves conseqüències en primer terme. Només als casos esmentats de *El País* i l'*ABC*, té realment un paper secundari.

6.3.2. Tractament de les imatges

MIDA

Com expliquem en l'*Epígraf II* del *Marc teòric*, les imatges juguen un paper molt important en les portades en tant que ens ajuden a comprendre més ràpidament de què tracta una notícia, però també poden amagar elements connotatius. Les imatges interfereixen en la intenció amb què els mitjans volen comunicar les informacions i la reacció que volen provocar sobre el lector, i també ordenen i organitzen els continguts atorgant diferents graus d'importància a certs fets i proposant un ordre de lectura.

És per això que es va decidir analitzar el tractament de les imatges situades en portada que tracten sobre els fets estudiats, ja que en ocasions trobem més d'una imatge referent a diferents notícies. Concretament es va analitzar la mida i la ubicació, per tal de veure si la comunicació de les informacions relacionades amb els fets de l'1 d'octubre i les seves conseqüències es va realitzar de manera semblant o diferent segons cada capçalera.

A la **Gràfica 2** podem observar com les mides d'imatge utilitzades són diferents respecte cadascun dels diaris escollits. Però, s'ha de dir que la mida de les imatges i, en general, la maquetació que se'n fa de les portades, també depèn del llibre d'estil de cada mitjà, tot i que en alguns casos també jerarquitzava els continguts en portada i es pot relacionar amb el paper atribuït als fets.

L'*ABC*, per exemple, utilitza sempre imatges que ocupen la pàgina sencera, però quan en alguna ocasió situa en portada més d'un fet que considera important, pot afegir una petita imatge acompanyada d'un titular el marge inferior o superior, com un dia en què va situar els fets estudiats en segon pla i la imatge escollida per a comunicar la notícia va ser petita. En la resta de dies, la imatge dels fets va ocupar tota la pàgina, com és habitual en aquesta capçalera.

Amb *El País* i *La Vanguardia* observem un cas similar, ja que en el període analitzat utilitzen majoritàriament una mida d'imatge mitjana per a comunicar els fets relacionats i només quan situa els fets en un segon pla utilitza imatges petites, dos dies en el cas del País.

Al diari *ARA*, però, trobem més diversitat de mides d'imatge en portada per a tractar els fets. Predominen les imatges de mida gran referents als fets analitzats, tot i que en algunes publicacions en què es comuniquen notícies de més pes s'han fet servir imatges que cobreixen la pàgina sencera, com en el cas del mateix dia del referèndum, les manifestacions, l'empresonament de Jordi Sánchez i Jordi Cuixart, o l'activació de l'Article 155, d'entre d'altres. Seguint aquesta línia de jerarquització, veiem fins i tot en una ocasió, el 4 d'octubre, en què es va fer servir una imatge que cobria la portada i la contraportada, referent a la manifestació del dia anterior com a protesta per la repressió patida el dia de la votació. En la resta de dies, l'*ARA* utilitza imatges de mida mitjana i titular grans i, només en una ocasió, una fotografia de mida petita.

UBICACIÓ

La distribució i ubicació dels elements tant textuais com gràfics dins les portades determina la jerarquia que es dóna a cada notícia i crea un recorregut que ajuda al lector a percebre la informació. Per això, a banda de la mida, es va analitzar la ubicació de les imatges referents als fets estudiats.

Com observem a la **Gràfica 3**, i igual que passava amb la variable de la mida, trobem diferents situacions de les imatges segons cadascun dels diaris.

L'*ABC*, per a les notícies que situa en lloc principal, utilitza imatges que ocupen la totalitat de la portada i, donat que va situar en primer lloc els fets estudiats, la imatge ocupa la portada sencera. En una ocasió va situar la imatge en mida petita, però com veiem a la part superior dreta, que és considerada una de les zones de més importància dins el mapa de rellevància d'una portada.

El País, situa la majoria de les imatges a la dreta de la part inferior i només algunes al mig i a l'esquerra de la part inferior. *La Vanguardia*, per la seva banda ubica les imatges sobretot a l'inferior esquerra de la portada i al mig. Aquests casos semblen respondre als llibres d'estil de les publicacions i no pas a raons de jerarquia, ja que la ubicació no va relacionada amb la temàtica de cada notícia.

Per últim observem que el diari *ARA*, igual que passava amb la mida, té més varietat a l'hora d'escollir on situa les imatges. Com dèiem abans, en alguns casos utilitza imatges que ocupen tota la portada per a fets més destacats, però observem com la majoria de cops utilitza imatges grans que se situen ocupant tota la banda dreta de la portada deixant un marge a l'esquerra per a la capçalera del diari i, en ocasions, incloure alguna notícia més. El límit de la capçalera fa que la resta de vegades col·loqui les imatges de mida mitjana a la dreta de la part superior i de la part inferior de la portada, i poques vegades al mig.

6.3.3. Temes de notícia en portada

Com explicàvem en l'apartat 2.1.2 de l'*Epígraf II del Marc Teòric*, els mitjans duen a terme un procés d'enquadrament, el *framing*, amb el qual seleccionen alguns aspectes dins d'una realitat i els donen més rellevància, de manera que es

promou una interpretació i avaluació concreta del tema en qüestió. Per tant, a la **Gràfica 4** podem observar, dins els fets estudiats, quins són els temes/aspectes més rellevants dins l'agenda mediàtica de cada diari. És important també observar l'enfocament, positiu o negatiu, que es dona a cada tema, però és un procediment més complex, ja que entren en joc valors subjectius i, per tant, aquest aspecte s'explicarà en l'apartat de l'anàlisi qualitatiu.

Per tal d'acotar i obtenir mostres representatives s'han encabint les notícies analitzades durant el període escollit en 16 temes que es repeteixen en diversos dies i publicacions. Hi ha fets concrets que tenen la seva pròpia categoria com el cas del *Referèndum 1-O*, les *Intervencions del Rei Felip VI*, la *DUI* o l'*Article 155*, per exemple. En canvi, algunes notícies més generals sobre tot els procediments s'han agrupat dins categories com *Decisions/Accions de Catalunya i d'Espanya*, *Relacions Catalunya i Espanya*, d'entre d'altres.

Observant els resultats obtinguts del diari *ARA*, veiem com un 31,03% de les seves portades se centren en les decisions i accions que els actors polítics catalans van prendre al llarg de tot el període analitzat, incloent-hi algunes relacionades amb la intenció de fer efectiva la *DUI*. El segon tema més destacat, amb un 10,3%, és el seguiment de l'*Article 155* i les conseqüències que comportaria a Catalunya un cop activat. En tercer lloc, amb un 6,9% de cobertura respecte al total, detectem un empat en aspectes concrets com el propi Referèndum; les manifestacions independentistes que se'n van derivar; les conseqüències econòmiques i empresarials; la decisió d'enviar a presó als 'Jordis'; les decisions i accions preses pels actors de poder d'Espanya; les relacions de diàleg entre Catalunya i Espanya i un seguiment de la *DUI*. Les manifestacions unionistes i les intervencions del rei no les situa tant en portada i només representen un 3,45%. Un percentatge que també representa el tema de la repressió policial per part de la policia nacional, un tema que situa el diari *ARA* portada de forma exclusiva juntament amb *La Vanguardia*, ja que els altres dos diaris no parlen de 'repressió' sinó d'*actuació*, com veurem en l'apartat qualitatiu.

La Vanguardia, com veiem, dona més importància a aspectes més neutrals com les conseqüències econòmiques i empresarials derivades dels fets estudiats, amb un 20% de la cobertura. Les relacions entre Catalunya i Espanya i el

seguiment de l'Article 155 van ser els temes més destacats en segon lloc, amb un 13,33% cadascun, seguits de les Decisions i Accions preses a Catalunya i a Espanya, que representen un 10% cadascun, també. Igual que l'ARA dedica un 6,67% a la cobertura de la DUI, l'empresonament dels polítics i el propi Referèndum, i també, amb un 3,45% cadascun, informa sobre la repressió policial, les intervencions del Rei, les manifestacions unionistes, i incorpora les intervencions d'Europa com a tema destacat.

A *El País*, a diferència de l'ARA i *La Vanguardia*, predominen les notícies referents a les decisions i accions preses pels actors polítics d'Espanya, amb un 23,33% del total. El segon tema al qual se li ha donat més pes amb un 16,67 és la cobertura de l'Article 155, seguit de les decisions i accions dels actors polítics catalans (13,33%). Amb un empat del 6,67% cadascun, *El País* ha situat també en la seva agenda mediàtica el referèndum, la intervenció del Rei Felip VI, les conseqüències econòmiques i empresarials, la intervenció d'Europa, l'empresonament dels polítics i la DUI. Com a aspecte diferencial respecte els altres diaris veiem que situa la unitat d'Espanya com a tema de notícia amb un 3,33% i amb el mateix percentatge destaca la intervenció de la policia nacional, a diferència dels dos anteriors que ho feien parlant de repressió.

Per últim, observant els resultats de l'ABC, veiem que el tema al qual se li ha donat més importància és l'Article 155, amb un 16,67%, seguit de les decisions i accions de Catalunya (13,33%), i de les conseqüències econòmiques i empresarials (10%). Amb un empat del 6,67% trobem com a temes recurrents el Referèndum, la intervenció del Rei, la intervenció d'Europa, l'empresonament dels polítics, les decisions i accions espanyoles, la unitat d'Espanya -encara més que *El País*- i dóna més importància a notícies relacionades amb els Mossos i Trapero als que acusa de traïdors, com veurem més endavant. Amb un 3,33% destaca notícies relacionades amb la policia nacional, les manifestacions unionistes, les relacions Catalunya i Espanya

A partir dels resultats podem concloure que el diari ARA tracta, dins els fets estudiats, aspectes relacionats directament amb Catalunya i es posiciona parlant de repressió policial i no dedica importància a aspectes rellevants a Espanya. *La Vanguardia*, tot i tractar també més temes propers a Catalunya, es mostra més

neutral dedicant més importància a temes econòmics i empresarials, i el diàleg entre Catalunya i Espanya, sense arribar a implicar-se amb un dels dos 'bàndols'. Els casos de *El País* i l'*ABC* són semblants, ja que dediquen més portades a les decisions i accions preses pels actors polítics Espanyols, a l'Article 155, a la unitat d'Espanya i a l'actuació i la figura de la policia nacional.

6.3.4. Actor(s) principal(s) de les imatges en portada

A la **Gràfica 5** podem observar els actors que han ocupat les portades en forma d'imatge. Així, veiem que al diari *ARA*, l'actor principal que més cops ha aparegut a la imatge en portada és Carles Puigdemont (20,69%), seguit de simbologia independentista (13,79%) i, empatats, actors del Govern català i societat civil independentista (10,34%). Destaca que en cap moment situa en portada el Rei Felip VI ni simbologia espanyola.

La Vanguardia, per la seva banda, va situar més cops en portada la societat civil independentista (16,67%), els actors polítics espanyols i Carles Puigdemont (13,33%) i actors del Govern català, i a diferència de l'*ARA*, si va incloure la imatge del Rei (6,6%).

El País és el diari que més imatges referents a altres temes (23,33%) va situar en portada tot i seguir la cobertura dels fets, i també és el que ha mostrat més cops en portada la policia nacional (16,67%). Destaca també la figura de Puigdemont (13,33%), la societat civil independentista i la unionista (10%) i el Rei (3,33%).

Finalment observem que l'*ABC* situa en portada també actors del Govern català (13,33%), la societat civil independentista (10%) i els mossos (10%), però ho fa en tots els casos amb un enfocament negatiu, al revés que quan situa en portada el Rei Felip VI (10%), els actors polítics espanyols (10%) i enalteix la simbologia espanyola amb banderes com a protagonistes (10%).

6.3.5. Actor(s) principal(s) del titular en portada

A la **Gràfica 6** es presenten els actors dels quals més s'ha parlat durant la cobertura dels fets als diferents mitjans. Esbrinar quins han estat ens ajuda a veure en quines figures s'ha personalitzat tot el procés i poder analitzar el tractament que se n'ha fet a cadascun.

Al diari *ARA* els protagonistes de les notícies han estat principalment figures catalanes: Puigdemont (13,79%), seguit de Catalunya, la societat civil independentista, els actors del Govern català i l'article 155 (10,34%). A *La Vanguardia*, però, trobem més varietat amb un empat de mencions a Puigdemont i Rajoy (13,33%) i la figura destacada d'actors empresarials i econòmics (16,67%). Observem més neutralitat també en veure que parla els mateixos cops (6,67%) d'actors europeus, actors de Govern català i la societat civil unionista. A *El País* veiem més presència d'actors espanyols amb un primer lloc per als actors del Govern (23,33%), la societat civil unionista (13,33%) i actors polítics espanyols (10%). Per últim, a l'*ABC* veiem que les figures més esmentades van ser Puigdemont i l'Article 155 (10,34%) i que, a diferència dels altres diaris, va parlar en més ocasions sobre el Rei Felip VI i Espanya (6,9%).

ANÀLISI QUALITATIVA DEL DISCURS

6.3.6. Lèxic i discurs

- **Terminologia emprada**

Per a fer-nos una idea del posicionament que els diaris escollits tenien sobre el referèndum i per tant, l'enfocament que donarien a les notícies, és interessant i determinant analitzar la terminologia emprada per a referir-se no només al propi referèndum sinó també al procés d'independència i als independentistes.

Podem veure a la **Taula 3** com el diari *ARA* utilitza les paraules 'llibertat', 'sobirania' i 'democràcia' per a referir-se als 3 termes analitzats. *La Vanguardia*, utilitza expressions més neutrals com 'cas català' o 'procés d'autodeterminació', però introdueix paraules negatives com 'conflicte independentista', 'separatistes'

o 'consulta ilegal'. A l'altre extrem trobem *El País* i l'*ABC* que utilitzen una terminologia més bel·ligerant respecte el tema amb expressions com 'desafío independentista', 'golpismo', 'separatistas radicales', 'insurrección', 'proceso ilegal' o 'secesionistas'.

- **Legitimitat, Constitució y unitat d'Espanya**

Un altre aspecte que veiem repetit a les portades al llarg del període analitzat és la idea de legitimitat del referèndum i, en general, del procés independentista, segons cada diari i pot resultar clau a l'hora de determinar el posicionament dels diaris envers els fets i per tant la seva manera d'abordar i tractar les notícies.

A la **Taula 4** observen que els diaris *El País* i l'*ABC* són els que més èmfasi posen en recalcar que el referèndum era il·legal, considerant com a 'insurrecció' i acte de 'desobediència' tot el procés que s'estava realitzant per part dels defensors de la consulta i el dret a decidir. Així mateix, també són els que més insisteixen a defensar la unitat d'Espanya i el compliment de la llei i la Constitució Espanyola, i amb el seu discurs plantegen els fets com una batalla entre independentistes i unionistes que s'ha de guanyar per la força i fent ús estricte de la llei i la justícia. D'aquesta manera, cataloga els independentistes com a l'enemic, i a les institucions catalanes com la Generalitat i a Puigdemont com els principals instigadors del que anomenen un cop d'estat i rebel·lió.

La Vanguardia, per la seva banda, diu que el referèndum ha estat prohibit per Tribunal Constitucional però no insisteix com els dos diaris anteriors en destacar que és il·legal. Tampoc presenta els fets com a una insurrecció ni als independentistes com a l'enemic. Però, no es mostra a favor, sinó que explica els fets d'una forma més neutral. A diferència dels dos diaris anteriors, no fa una exaltació a la unitat d'Espanya i titlla de repressió l'actuació del govern per a frenar la consulta, que els altres diaris anomenaven fer complir la llei i la Constitució.

L'*ARA* no parla en cap moment de la il·legalitat de la consulta. Per contra, defensa la celebració del referèndum amb paraules de Puigdemont i titulars com "A les nostres mans", que reivindica el poder de votar, en primera persona. Així,

el diari es posiciona a favor de la consulta i a desobeir la llei. Parla de 'dignitat' pel fet d'haver pogut votar l'1-O, i de 'vergonya' per la repressió policial que altres diaris defensen. No defensa la unitat d'Espanya, sinó que quan parla d'unitat és la dels independentistes per fer front a la repressió i no destaca el respecte per la Constitució ni les lleis espanyoles.

- **Presos polítics**

El discurs utilitzat per parlar de Jordi Cuixart i Jordi Sánchez, acusats i empresonats per sedició pels jutges espanyols, varia segons el posicionament amb els fets de cadascun dels diaris.

Consultant la **Taula 5**, per exemple, el diari *ABC* i *El País*, parla dels acusats com a "promotores de las revueltas separatistas" i "líderes callejeros del golpe". A més, abans de ser jutjats ja els acusa secessionistes. El diari *ARA*, per exemple, parla "d'investigats per sedició" i *La Vanguardia*, "d'acusats". D'altra banda, els dos primers no reconeixen que els 'Jordis' siguin 'presos polítics' si no que, en el cas de *l'ABC*, es diu que són màrtirs "inventats" pels secessionistes. L'*ARA* sí que parla de "presos polítics" i, justament el dia del seu empresonament, publica un article de Jordi Sánchez titulat "Cap a la llibertat".

6.3.7. Perspectiva de la democràcia

La democràcia és un terme que podem trobar usada repetides vegades i de diferents maneres als titulars i textos de les portades dins el període analitzat. Destaca que l'ús que se'n fa en determinats contextos varia força del seu significat real. Segons la Reial Acadèmia Espanyola³⁶, la paraula **democràcia** significa:

1. *f. Forma de gobierno en la que el poder político es ejercido por los ciudadanos.*
2. *f. País cuya forma de gobierno es una democracia.*
3. *f. Doctrina política según la cual la soberanía reside en el pueblo, que ejerce el poder directamente o por medio de representantes.*

Així, s'interpreta que en un país on la forma de govern és una democràcia, el poder recau sobre el poble.

---

³⁶ Web oficial de la Reial Acadèmia Espanyola: <http://www.rae.es/>

Però, diaris com l'ABC o *El País* consideren que el referèndum va en contra de la democràcia catalogant-lo com a 'cop' i 'desafiament' i per contra, anomena "l'hora de la democràcia" en el moment en què s'activa el 155 com a càstig pel procés independentista, com podem comprovar a la **Taula 6**. Es planteja també que amb l'activació de la DUI la democràcia ha desaparegut i ha d'ésser restaurada pel govern imposat pel 155. És a dir, el context i la forma amb què usen el terme *democràcia* aquests dos diaris s'allunya força del significat real. Per contra, el diari *ARA* considera el referèndum una mostra de la veritable democràcia, un discurs totalment oposat al dels diaris *ABC* i *El País*. *La Vanguardia*, però, no fa cap esment a aquest terme i per tant no podem analitzar el seu posicionament.

6.3.8. Figura de la policia

Durant l'anàlisi de les portades hem detectat que el contingut discursiu a l'hora de parlar de les figures policials és diferent segons cada diari. I, a més a més, també percebem diferències en el discurs segons el tipus de policia de la qual es parla: d'una banda, la Policia Nacional i la Guàrdia Civil i, d'altra, la policia autonòmica catalana, els Mossos d'Esquadra.

A partir de la **Taula 7** podem veure com, a l'hora de parlar dels Mossos d'Esquadra, el diari *El País* titlla de "passivitat" l'actuació d'aquests davant els fets de l'1-O i acusa el Major Trapero com a culpable d'aquesta "desobediència". L'ABC va encara més enllà i els qualifica de "traïdors" i "aliats dels colpistes", que van "sabotejar" la feina dels policies i guàrdies civils. És a dir, es presenta els Mossos com a part de l'enemic i encara s'emfatitza més en la idea posant imatges en portada de Mossos discutint amb la Policia (i viceversa). A més, l'ABC dedica la portada del 7 d'octubre a informar que la Generalitat de voler armar els Mossos amb "arsenal de guerra" i situa en portada un seguit d'armament militar que criminalitza encara més la policia autonòmica catalana, que es va negar a actuar amb violència per a frenar el referèndum.

Per contra, els aquests diaris tracten amb normalitat l'actuació de la Policia Nacional i la Guàrdia Civil per a frenar la votació, i parlen de "ús de la força" però de forma justificada. A més, situa els agents dels dos cossos policials nacionals

com a víctimes dels radicals independentistes, que expliquen van “assetjar” i “expulsar” els policies.

Una versió dels fets força diferent observem a les portades dels diaris *La Vanguardia* i *l'ARA* si tenim en compte el lèxic i discurs utilitzats. Mentre que *l'ABC* i *El País* parlaven de “desobediència”, “sabotatge” i “passivitat” per part dels Mossos, *La Vanguardia* no entra en valoracions i es limita a informar sobre les ordres que el Major va donar als cossos policials per al dia de la votació. *L'ARA*, per la seva banda, no parla de l'actuació dels Mossos a les seves portades, però sí ho fa de la de la Policia i la Guàrdia Civil. El diari qualifica de “vergonya” i de “brutalitat policial” la manera en què els cossos de policia nacional van voler frenar el referèndum. *La Vanguardia* també tracta l'actuació de la Policia i la Guàrdia Civil, parlant de “càrregues policials”, “repressió” i esmentant el nombre de ferits a causa dels fets. A diferència de *l'ABC* i *El País*, però, ni *l'ARA* ni *La Vanguardia* fan víctimes als policies nacionals de cap “assetjament” per part de la societat civil independentista.

6.3.9. L'Article 155

La decisió d'aplicar l'Article 155 a Catalunya com a resposta als fets de l'1-O va suscitar un seguit de titulars que varien en el seu discurs segons cadascun dels diaris que hem analitzat. Basant-nos en la **Taula 8**, *l'ABC* i *El País* tracten de forma similar els fets. *El País* fa responsable a Puigdemont del fet que el Govern vulgui activar el 155 per a frenar el que anomena una “secessió” i “insurrecció” i així “restaurar l'ordre constitucional” a Catalunya. D'una manera semblant *l'ABC* parla del 155 com una solució amb la qual Espanya podria “resoldre l'intent de secessió” i posar fi al “cop separatista”.

Quan *La Vanguardia* parla de l'activació del 155 personalitza la decisió en Rajoy, mentre que *El País* o feia en el Govern i *l'ABC* en Espanya. D'altra banda, *La Vanguardia* parla majoritàriament d'intervenció de la Generalitat, però no ho justifica per l'1-O. *L'ARA* també parla de “presa de control” i “dissolució” de la Generalitat per part de Rajoy i l'Estat, i tampoc planteja l'1-O com a culpable d'aquesta decisió.

6.3.10. Presència elements simbòlics

- **Banderes**

L'objectiu dels mitjans de comunicació ha de ser informar sobre fets de la manera més neutral possible. En la informació política el control de la subjectivitat és molt més difícil d'assolir i la presència d'elements simbòlics a banda del lèxic i el discurs pot esdevenir un indicatiu de la línia editorial.

En el cas analitzat, la presència de banderes a les portades en determinats contextos és una declaració d'intencions i ajuda a identificar el posicionament de les publicacions envers uns fets. Així es va decidir fer un recompte de les banderes d'Espanya, les Estelades i les Senyeres mostrades en portada als diaris escollits.

Observant la **Gràfica 7**, veiem que al diari *ARA* predomina la presència de les banderes catalanes: la Senyera (9) i l'Estelada (5). Trobem en tres ocasions banderes espanyoles a la portada, i en 2 d'elles apareixen acompanyades de la senyera. Cal destacar també que en cap cas apareix una bandera d'Espanya com a protagonista sinó que apareix en imatges de manifestacions unionistes.

A *La Vanguardia* detectem menys presència de banderes, ja que és el diari que ha tractat amb més neutralitat els fets, tot i que la que més apareix és la Senyera (3). La bandera d'Espanya i l'Estelada apareixen 2 cops, i com passa a l'*ARA*, l'espanyola va acompanyada també en un cas amb la catalana i apareix en manifestacions a mans de la societat civil.

A *El País*, per contra, la més destacada és la bandera d'Espanya (4) tot i que per poca diferència respecte a la Senyera (3) i l'Estelada (2). En 3 ocasions la bandera d'Espanya va acompanyada de la Senyera però en aquest cas no només per les manifestacions unionistes sinó també com a símbol intencionat de la unitat d'Espanya.

A l'*ABC* és on més banderes hi ha. La més destacada és la d'Espanya (9) que a les portades de l'1, el 8 i el 12 d'octubre³⁷ apareix com a protagonista principal de la imatge, i a d'altres apareix com a element decoratiu actuant com a fons de

---

³⁷ Consultar Annex (Portades)

la imatge acompanyant, per exemple, Rajoy o l'Article 155 de la Constitució. Pel que fa a les banderes catalanes, l'Estelada (3) només apareix en manifestacions i, en una ocasió, el 24 d'octubre, com a protagonista de la portada però amb connotacions negatives; i la senyera sempre acompanyada de l'espanyola com a símbol d'unitat. És més, del 4 al 17 d'Octubre, el diari *ABC* introdueix una franja de la bandera espanyola i la senyera com a senyal d'unitat a la seva capçalera³⁸.

- **Altres símbols**

Però no només trobem les banderes com a elements simbòlics sinó que també hi ha d'altres que determinen el posicionament dels diaris envers els fets. Si l'*ABC* és el que més símbols nacionalistes espanyols mostren, la versió oposada és l'*ARA* amb més simbologia catalanista i independentista. A la portada de l'1- Octubre³⁹, per exemple, mostra una il·lustració d'unes mans amb butlletes de votació i el titular 'A les nostres mans'. També, els dies 20 i 21 d'octubre mostra un llaç groc⁴⁰ en solidaritat amb els presos polítics i amb els diaris del 7 i 8 d'octubre va oferir fotografies commemoratives del referèndum per 5€, que anirien destinats a les escoles que van patir aldarulls durant els fets.

---

³⁸ Consultar Annex (Portades)

³⁹ Consultar Annex (Portades)

⁴⁰ Consultar Annex (Portades)

EPÍGRAF VII: CONCLUSIONS

Un cop realitzat l'anàlisi interpretativa qualitativa i quantitativa a les portades escollides com a objecte d'estudi, podem procedir a descriure certs aspectes de la cobertura del referèndum de l'1 d'octubre per part dels diaris espanyols i a extreure un seguit de conclusions relacionades amb les hipòtesis plantejades prèviament.

Per a ser honestos, hem de reconèixer i matissar que aquesta investigació hagués estat més completa i podríem haver aprofundit encara més si haguéssim analitzat més diaris i no només les portades, sinó també el contingut de les pàgines interiors on es parlava sobre el tema. Però, la limitació d'espai i temps i la pròpia complexitat de la qüestió ha fet que haguéssim d'acotar l'objecte d'estudi.

Primer de tot hem observat que els quatre diaris analitzats, *l'ARA*, *La Vanguardia*, *El País* i *l'ABC*, van atorgar la mateixa rellevància al tema a les seves portades. És a dir, durant el període analitzat, aquests diaris van situar les notícies referents a la qüestió estudiada com les més importants en gairebé el cent per cent dels casos. Però, observant els resultats de l'anàlisi qualitativa i del contingut discursiu de les portades veiem com l'abordament no ha estat igual a tots els diaris. Més ben dit, podem parlar de polarització en quant a la perspectiva, el discurs i el lèxic amb què es tracta el tema.

Aquesta observació ens condueix a verificar la primera hipòtesi plantejada en què suggeríem que no va haver-hi pluralitat als diaris catalans i espanyols en l'abordament de la informació sobre els fets de l'1 d'octubre i les conseqüències que se'n van derivar. És una hipòtesi complexa que ha requerit forces proves per a verificar-la de manera objectiva i fonamentada, sense caure en valoracions personals.

D'aquesta manera, hem pogut comprovar que a *El País* i, en especial, *l'ABC*, la qüestió del referèndum d'autodeterminació es planteja com un enfrontament gairebé bèl·lic entre Catalunya i Espanya que està dividint la societat, que posa en perill la unitat del país i que va en contra de les lleis, la Constitució i la democràcia espanyola. L'independentisme i el dret a decidir es perceben com

actes de rebel·lió i d'il·legalitat, i els seus representants (figures polítiques com Puigdemont o els consellers) i defensors són presentats com l'enemic amb valoracions basades en el discurs de l'odi. Tanmateix, tots aquells que no es mostren clarament en contra d'aquest procés es consideren traïdors de l'Estat.

Per contra, *La Vanguardia*, ha abordat els fets de forma més neutral i des d'una perspectiva més imparcial i allunyada sense entrar en tantes valoracions. Tot i que parla d'il·legalitat en tant que considera que la qüestió va en contra de les lleis espanyoles, el diari ha abordat el tema donant prioritat a les conseqüències derivades del referèndum com les manifestacions o els problemes econòmics i empresarials, i no tant a posicionar-se amb les ideologies enfrontades.

L'*ARA*, per la seva banda, utilitza un discurs favorable a la consulta i, en general, al procés d'independència. La votació es planteja com un dret de la ciutadania, igual que la llibertat de Catalunya en cas que així ho decideixin la majoria de catalans. Per contra, el posicionament de l'Estat envers la celebració del referèndum i les conseqüències derivades de les decisions preses pel Govern per a frenar-lo es conceben com un acte de repressió i autoritarisme. També els actors polítics i les forces de l'ordre en contra de la celebració de la consulta es mostren com a figures opressores, i els del bàndol contrari, els que pateixen aquesta limitació de llibertat, com a víctimes.

A partir d'aquí i com a conseqüència, un cop observat el posicionament de cadascun dels diaris respecte al tema en qüestió, hem pogut ratificar la segona hipòtesi plantejada en què proposàvem que cada diari va abordar els fets d'una manera concreta, influenciats per la seva tendència política i, alhora, va elaborar discursos específics per a comunicar les informacions presentant, per tant, diferents realitats a la societat i influint en l'opinió dels lectors sobre els esdeveniments succeïts.

Així, el posicionament advers al referèndum d'autodeterminació de Catalunya dels diaris espanyols *ABC* i *El País* es correspon amb la seva línia editorial molt propera a les dretes i el sentiment nacionalista espanyol, i de caràcter conservador que defensa la unitat d'Espanya i l'acompliment de les lleis per sobre de tot. Però, el posicionament més desfavorable a la qüestió la trobem a l'*ABC*, que és el diari que fa una exaltació més radical al nacionalisme espanyol.

La Vanguardia, per la seva banda, tot i ser un diari originari de Catalunya, aborda el tema des d'una perspectiva que coincideix amb la seva línia política conservadora i propera a la centre-dreta catalana. D'aquesta manera destaca aspectes que poden preocupar més al seu *target*, és a dir, al perfil dels lectors que decideixen informar-se amb el que diuen les seves pàgines.

Finalment hem vist com el fort sentiment catalanista i progressista del diari ARA ha condicionat també la manera de presentar els fets, mostrant-se a favor de la celebració del referèndum i denunciant el que ells consideren una repressió per part de l'Estat.

Pel que fa a la presentació de diverses realitats relacionats amb el tema i, per tant, la creació d'opinions contraposades entre els lectors dels diferents diaris, podem confirmar que a causa de la polarització en l'abordament sobre el tema, els lectors de cada diari s'hauran fet una idea en concret sobre els fets, molt diferent de la que tindran els lectors dels altres diaris. Aquesta conclusió no hauria estat possible sense l'estudi del marc teòric presentat on hem vist que nombrosos autors i teories confirmen que els mitjans són els principals creadors d'opinió de la societat amb una gran influència sobre el pensament dels individus i la seva percepció de la realitat.

Per tant, després de tot podem afirmar que no anàvem desencaminats i que gràcies a l'anàlisi realitzat hem pogut verificar les nostres hipòtesis. Però, a més a més, destaquem que aquesta investigació ens ha ajudat a desenvolupar el nostre pensament crític envers els mitjans de comunicació. Personalment, ens ha permès, com a futurs professionals de la comunicació i com a consumidors d'informació, adonar-nos de l'impacte que generen els mitjans de comunicació, a través dels seus discursos, en la societat. I, el que és més preocupant, com les diferents realitats que es presenten en els diaris poden determinar el posicionament dels ciutadans respecte temes seriosos com l'independentisme català, fins al punt de generar animadversió a través del discurs de l'odi que alguns mitjans professen i així agreujar les tensions entre la societat.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Abreu, Carlos (1999): *La opinión fotográfica (2). Recursos connotativos de la fotografía. Revista Latina de Comunicación Social, 24*. Recuperat el 12 de Gener de 2018 a:
<http://www.ull.es/publicaciones/latina/a1999adi/01abreu2.html>
- Abreu, Carlos (2004): *El análisis cualitativo de la foto de prensa. Revista Latina de Comunicación Social, 57*, La Laguna (Tenerife). Recuperat el 3 d'Abril de 2018 a: <http://www.ull.es/publicaciones/latina/20040757abreu.html>
- Alonso Erausquin, M. (1995): *Fotoperiodismo. Formas y códigos*. Madrid: Síntesis.
- Armentia, J. (2003): *Factores que determinan el diseño de la prensa diaria. A Portal de la comunicación Incom UAB*. Recuperat el 3 d'Abril de 2018 a: <http://www.portalcomunicacion.com/lecciones.asp?aut=7>
- Armentia, J. y Caminos, J. (2003): *Fundamentos de periodismo impreso*. Barcelona: Ariel Comunicación.
- Bassas, Antoni (2016): *L'anàlisi d'Antoni Bassas: la postveritat*. Diari ARA. Recuperat el 5 de Maig de 2018 a https://www.ara.cat/analisi/Lanalisi-dAntoni-Bassas-postveritat_0_1688831208.html
- Bernays, E. (2008): *Propaganda*. Melusina, Madrid. Recuperat el 21 de Maig de 2018 a
https://focalizalaatencion.files.wordpress.com/2011/09/propaganda-por-edward-bernays_es.pdf
- Brown, J.A.C (1991): *Técnicas de persuasión*. Madrid: Alianza Editorial
- Caparrós, Martín (2017): *La verdad de la posverdad. El País Semanal*. Recuperat el 10 de Maig de 2018 a
https://elpais.com/elpais/2017/03/30/eps/1490825121_149082.html
- Cohen, Bernard (1963): *The Press and foreign Policy*. Princeton: Princeton University Press.
- Comas, Dolors (2008): *Construyendo imaginarios, identidades, comunidades: El papel de los medios de comunicación. XI Congreso de antropología: retos teóricos y nuevas prácticas*, San Sebastián. Recuperat

- el 28 de Desembre de 2017 a <http://www.ankulegi.org/wp-content/uploads/2012/03/0007Comas-DArgemir.pdf>
- De Pablos. J. M. (1993): *Fotoperiodismo actual*. La Laguna: Xerach.
  - Habermas, Jürgen (1973): Öffentlichkeit (ein Lexikonartikel) Reed. 1964. Francfort a.M: Suhrkamp,
  - Igartua, Juan José y Humanes; María Luisa (2004): *El método científico aplicado a la investigación en comunicación social*. Recuperat el 25 de Març de 2018 a <http://www.portalcomunicacion.net/download/6.pdf>
  - Keyes, Ralph (2004): *The Post-Truth Era: Dishonesty and Deception in Contemporary Life*. New York: St. Martin's Press.
  - Lippmann, Walter (2003): *La opinión pública*. Madrid: Langre.
  - McCombs, M; Shaw, D.(1972): *The Agenda-Setting Function of Mass Media*. A: The Public Opinion Quarterly. Vol. 36, Nº 2. Recuperat el 28 de Desembre de 2017 a <https://www.unc.edu/~fbaum/teaching/articles/POQ-1972-McCOMBS-176-87.pdf>
  - McCombs, Maxwell (2006): *Estableciendo la agenda. El impacto de medios en la opinión pública y en el conocimiento*, Barcelona: Paidós Comunicación.
  - McQuail, Denis (2000): *Introducción a la Teoría de la comunicación de masas*. Barcelona: Paidós.
  - Minervini, Mariana et ad. (2004): *El protagonismo de la imagen en la prensa*. Revista Latina de Comunicación Social, 58, La Laguna (Tenerife). Recuperat el 5 de Febrer de 2018 a <https://www.ull.es/publicaciones/latina/20042058minervini.htm>
  - Mora, Manuel (2005) *El poder de la conversación. Elementos para una teoría de la opinión pública*. Buenos Aires: La Crujía Ediciones.
  - Rubio, José María (2009): *Opinión pública y medios de comunicación. Teoría de la agenda setting*, *Gazeta de Antropología*. Nº 25 Article 1. Recuperat l'11 de Desembre de 2017 a https://www.ugr.es/~pwlac/G25_01JoseMaria_Rubio_Ferrerres.pdf
  - Vilches, L. (1991). *Teoría de la imagen periodística*. Barcelona: Paidós.

WEBGRAFIA

- Hemeroteca *ABC*: <http://hemeroteca.abc.es/>
- Hemeroteca *ARA*: <https://www.ara.cat/especials/portadaaportada/>
- Hemeroteca *El País*: <https://elpais.com/hemeroteca/elpais/portadas/2018/>
- Hemeroteca *La Vanguardia*: <http://www.lavanguardia.com/hemeroteca>

ARXIUS

- Resultats definitius del Referèndum d'autodeterminació de Catalunya. Font: Generalitat de Catalunya. Recuperat el 23 de maig de 2018 a <https://estaticos.elperiodico.com/resources/pdf/4/3/1507302086634.pdf> ..
- Informe sobre els incidents dels dies 1 al 4 d'octubre de 2017. Font: Generalitat de Catalunya. Recuperat el 23 de maig de 2018 a http://premsa.gencat.cat/pres_fsvp/docs/2017/10/20/11/15/232799c8-755f-4810-ba56-0a5bbb78609c.pdf

ANNEXOS

Tots els arxius de l'Annex són d'elaboració pròpia per l'autor del present treball (basats en dades reals) excepte les imatges corresponents a les portades dels diaris, que s'han extret de l'hemeroteca on-line de cadascun d'ells.

● FITXA D'ANÀLISI

FITXA D'ANÀLISI	
1. N° d'anàlisi: _____	
2. Diari:	
☐ ARA	☐ EL PAÍS
☐ LA VANGUARDIA	☐ ABC
3. Data portada: _____	
4. Paper dels fets:	
☐ Principal	☐ Secundari
5. Tema principal de la notícia :	
☐ Referèndum 1-O	☐ Economia i empreses
☐ Unitat Espanya	☐ Presó politics
☐ Mossos / Trapero	☐ Decisions/Accions Espanya
☐ Policia nacional	☐ Decisions/Accions Catalunya Procés
☐ Repressió policial	☐ Diàleg/tensió Catalunya – Espanya
☐ Intervenció del rei Feli VI	☐ DUI
☐ Manifestacions independentistes	☐ Article 155
☐ Manifestacions unionistes	
☐ Intervenció Europa	
6. Mida de la imatge	
☐ Doble pàgina	☐ Mitjana
☐ Pàgina sencera	☐ Petita
☐ Gran	
7. Ubicació de la imatge	
☐ Portada sencera	☐ Mig
☐ De dalt a baix - dreta	☐ Inferior dreta
☐ Superior dreta	☐ Inferior esquerra
☐ Superior esquerra	

8. Actor principal imatge

- Actors Govern català
- Puigdemont
- Rajoy
- Societat civil independentista
- Societat civil unionista
- Actors polítics europeus
- Actors polítics espanyols
- Rei Felip VI
- Actors econòmics i empresarials
- Presos polítics
- Policia catalana (Mossos i Trapero)
- Policia nacional
- Simbologia espanyola
- Simbologia independentista
- Altres

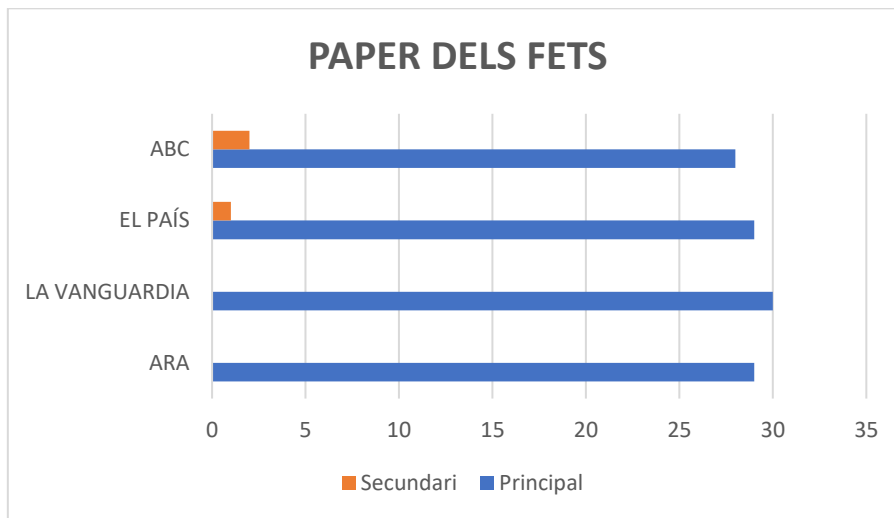
9. Actor principal titular

- Referèndum
- Catalunya
- Espanya
- Societat civil independentista
- Societat civil unionista
- Actors Govern català
- Puigdemont
- Actors Govern espanyol
- Rajoy
- Actors polítics europeus
- Actors polítics espanyols
- Actors polítics catalans
- Actors institucionals i legislatius
- Rei Felip VI
- Presos polítics
- DUI
- Article 155
- Actors econòmics i empresarials
- Policia catalana (Mossos i Trapero)
- Policia nacional

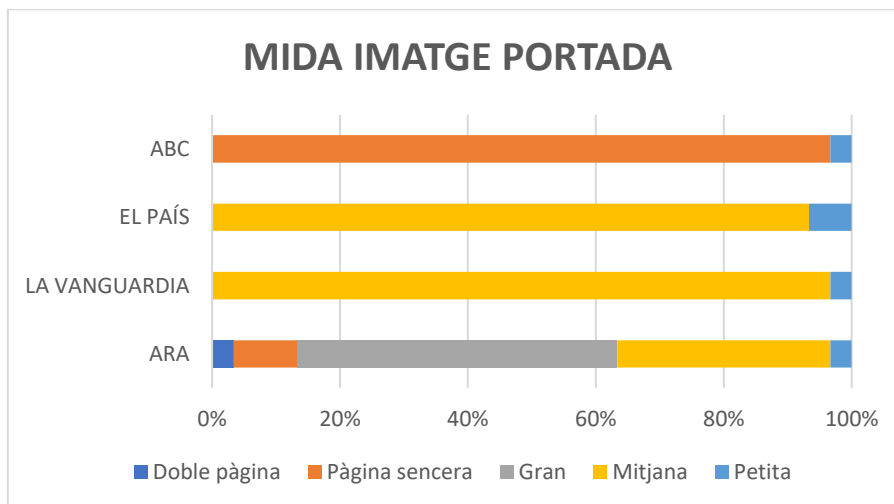
10. Presència de banderes

- Senyera
- Estelada
- Espanya
- Senyera + Espanya

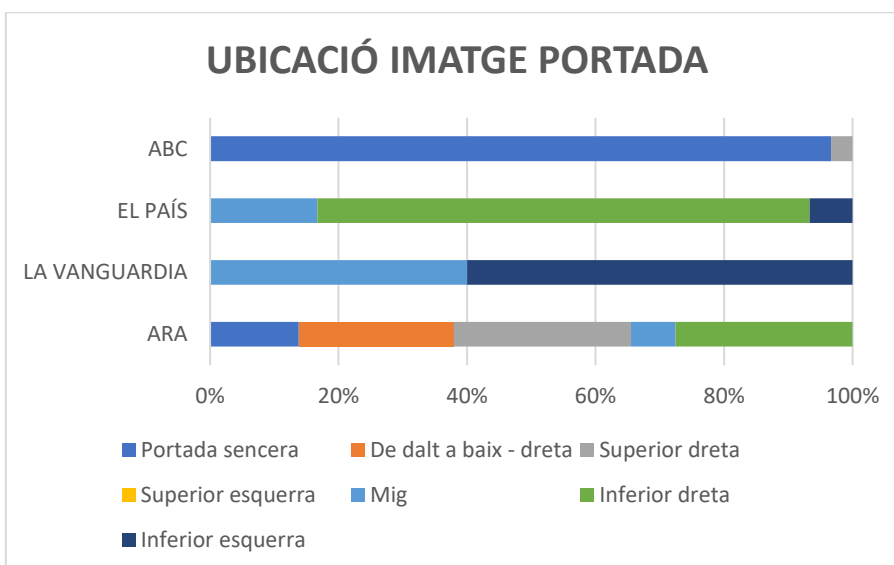
● **GRÀFICA 1**

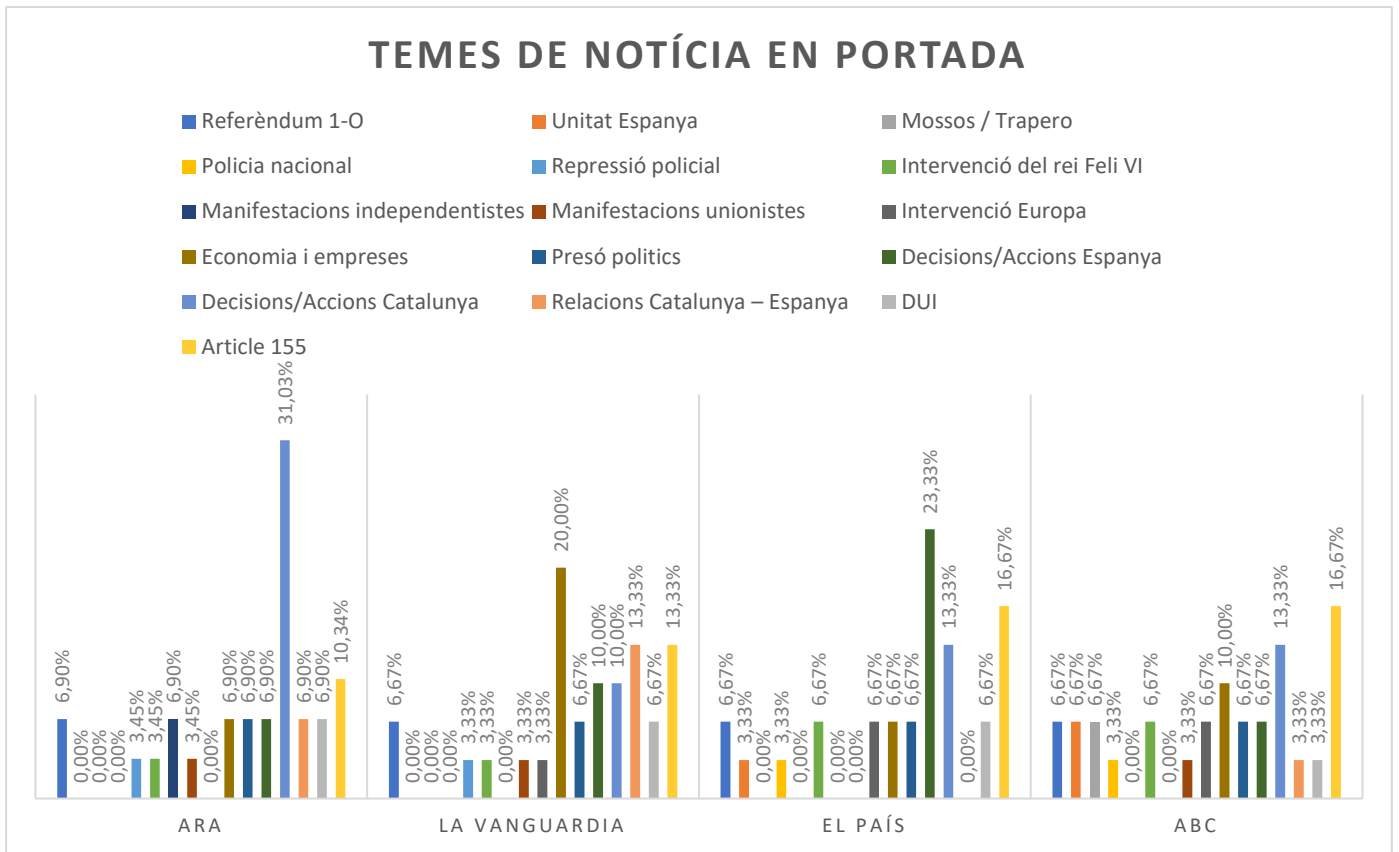
● **GRÀFICA 2**

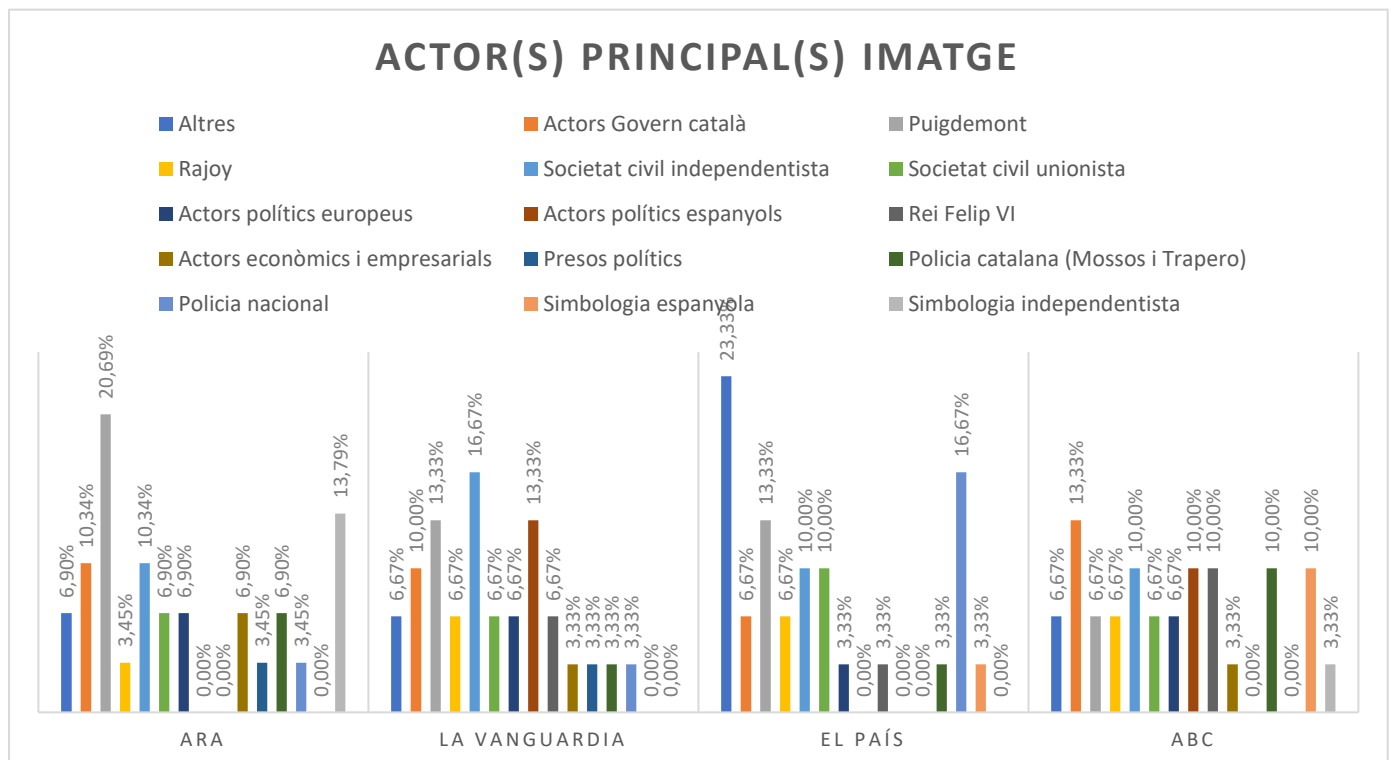
● **GRÀFICA 3**

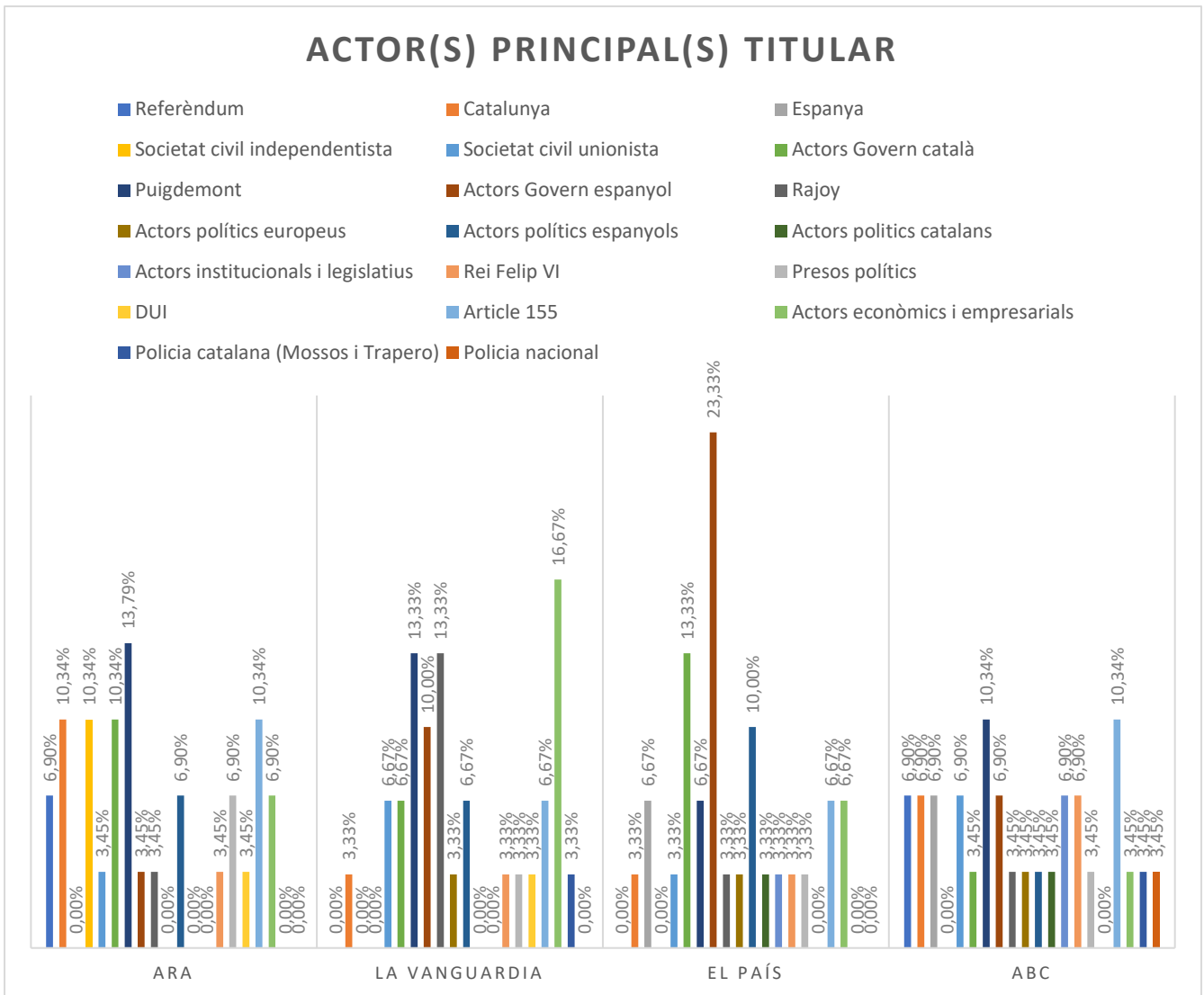
● GRÀFICA 4

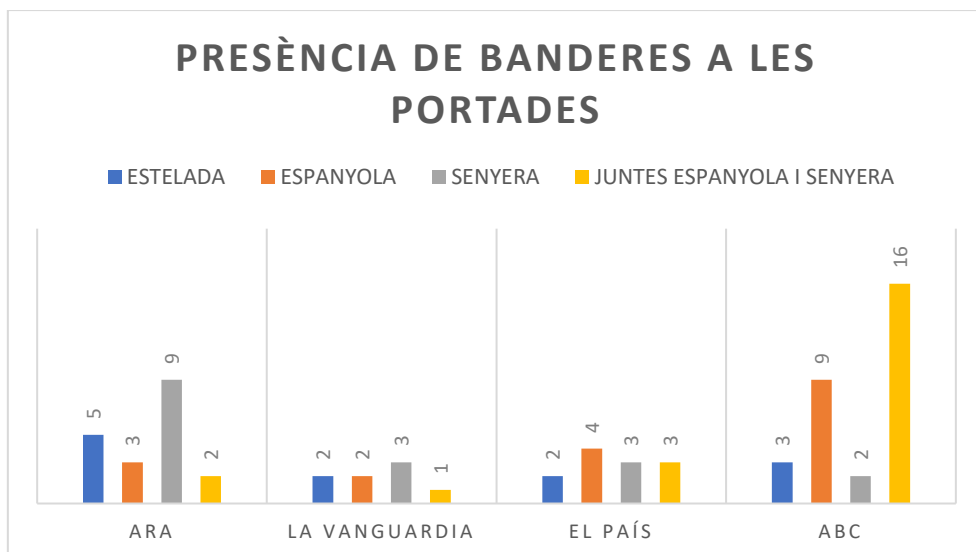
● GRÀFICA 5

● GRÀFICA 6

● GRÀFICA 7

● **TAULA 1**

VARIABLE	VALORS ASSOCIATS	
1. Paper dels fets	a) Principal	b) Secundari
2. Mida imatge	a) Doble pàgina b) Pàgina sencera c) Gran	d) Mitjana e) Petita
3. Ubicació imatge	a) Portada sencera b) De dalt a baix – Dreta c) Superior – dreta d) Superior – Esquerra	e) Mig f) Inferior – Dreta g) Inferior – Esquerra
4. Tema principal notícia	a) Referèndum 1-O b) Reaccions referèndum c) Repressió policia nacional d) Traïció mossos e) Manifestacions independentistes f) Manifestacions unionistes g) Economia i empreses	h) Presos polítics i) Diàleg/tensió Catalunya – Espanya j) Dubte Declaració Unilateral Independència k) Declaració DUI l) Amenaça Article 155 m) Activació Article 155
5. Actor principal imatge	a) Actors Govern català b) Puigdemont c) Actors Govern espanyol d) Rajoy e) Actors polítics europeus f) Actors polítics espanyols g) Actors institucionals i legislatius	h) Rei Felip VI i) Actors econòmics i empresarials j) Policia catalana k) Policia nacional l) Simbologia espanyola m) Simbologia independentista
6. Actor principal titular	a) Actors Govern català b) Puigdemont c) Actors Govern espanyol d) Rajoy e) Actors polítics europeus f) Actors polítics espanyols	g) Actors institucionals i legislatius espanyols h) Rei Felip VI i) Actors econòmics i empresarials j) Policia catalana k) Policia nacional
7. Presència banderes	a) Estelada b) Espanyola	c) Senyera d) Junes espanyola i senyera

● **TAULA 2**

ASPECTES OBJECTES D'ANÀLISI
1. Lèxic i discurs
2. Perspectiva de la democràcia
3. Unitat d'Espanya
4. Figura de la policia (nacional i mossos)
5. Repressió política – Article 155
6. Presència elements simbòlics (Illaç groc, banderes)

● TAULA 3

TERMINOLOGIA EMPRADA			
	PROCÉS INDEPENDÈNCIA	REFERÈNDUM	INDEPENDENTISTES
ARA	<ul style="list-style-type: none"> • Procés independentista • Independència • Procés sobiranista • Cas català • Procés d'autodeterminació • Llibertat 	<ul style="list-style-type: none"> • Referèndum • Referèndum democràtic • Consulta • Consulta democràtica 	<ul style="list-style-type: none"> • Independentistes • Sobiranistes
VANGUARDIA	<ul style="list-style-type: none"> • Conflicto Catalán • Movimiento independentista • Proceso de autodeterminación • Independencia • Cuestión catalana • Caso catalán 	<ul style="list-style-type: none"> • Referéndum • Referéndum prohibido • Consulta • Consulta ilegal • Reto independentista 	<ul style="list-style-type: none"> • Independentistas • Soberanistas • Separatistas
EL PAÍS	<ul style="list-style-type: none"> • Desafío independentista • Reto independentista • Separatismo • Proceso secesionista • Independencia • Secesión • Anticonstitucional • Proceso ilegal 	<ul style="list-style-type: none"> • Referéndum ilegal • Referéndum • Asedio • Insurrección • Consulta ilegal • Consulta • Golpe • Desafío • Reto independentista 	<ul style="list-style-type: none"> • Independentistas • Secesionistas • Separatistas • Separatistas radicales • Insurrectos
ABC	<ul style="list-style-type: none"> • Desafío independentista • Desafío secesionista • Separatismo • Proceso secesionista • Independencia • Anticonstitucional • Proceso ilegal 	<ul style="list-style-type: none"> • Referéndum • Referéndum ilegal • Consulta • Consulta ilegal • Esperpento • Golpe • Golpe de estado 	<ul style="list-style-type: none"> • Golpistas • Radicales • Independentistas • Separatistas • Secesionistas • Secesionistas radicales • Ilegales

● TAULA 4

EL PAÍS
<ul style="list-style-type: none"> • (30/09/17): “La Generalitat lanza a la población contra el Estado” / “El independentismo pide a los ciudadanos defender el referéndum ilegal” / “Jugando al juego de la insurrección” • (02/10/17): “El Gobierno impide por la fuerza el referéndum ilegal” / “Grave crisis institucional por la desobediencia de la Generalitat” / Editorial: “Frente a la insurrección, la ley, pero no solo la ley” • (04/10/17): “La Generalitat traslada la insurrección a las calles en una jornada de desórdenes” / “Ganar a los independentistas” (article de Rubalcaba) • (09/10/17): “Histórica manifestación contra el separatismo y por la Constitución” • (11/10/17): “Histórica sesión del Parlament para romper la legalidad” • (13/10/17) “La fiesta nacional se convierte en un clamor por la Constitución” • (17/10/17): “La justicia actúa” • (23/10/17): “El Gobierno cesará a los altos cargos que no acaten la legalidad”
ABC
<ul style="list-style-type: none"> • (30/09/17): “El esperpento del 1-O” / “Por qué no es un referéndum” • (01/10/17): “Cataluña siempre España” / “En una jornada de desafío ABC ratifica su compromiso absoluto con nuestra nación, democrática, libre y con 500 años de historia” / “Banderas frente a los golpistas” / “Intento de golpe secesionista urdido por la Generalitat” • (02/10/17): “Decepción entre los españoles porque los promotores del intento de golpe sigan en libertad” • (08/10/17): “Decenas de miles de personas se manifiestan en toda España para defender la unidad y la constitución” • (13/10/17): “La España constitucional unida contra el golpe” • (19/10/17): “Rajoy ofrece amnistía a cambio de elecciones legales” • (20/10/17): “Gobierno y PSOE negocian nombrar un sustituto temporal de Puigdemont [...] para reinstaurar la legalidad”
LA VANGUARDIA
<ul style="list-style-type: none"> • (30/09/17): “El Govern asegura que se podrá votar y que el resultado del 1-O tendrá toda la validez” • (01/10/17): “Catalunya, ante la prueba del 1-O” / “El independentismo se la juega hoy en un referéndum prohibido por el TC” • (02/10/17): “El Gobierno reprime el 1-O” / Editorial: “Propuestas para salir del drama” • (03/10/17): “Aviso a los lectores: La Vanguardia se publica hoy con menos páginas de las previstas como consecuencia del paro cívico convocado por la Taula per la Democràcia en protesta por los graves incidentes registrados el 1 de octubre en Catalunya” • (09/10/17): “El no a la independencia sale masivamente a la calle”

ARA

- (30/09/17): “L’1-O Catalunya s’haurà guanyat el **dret a ser respectada** (Puigdemont)”
- (01/10/17): “**A les nostres mans**”
- (02/10/17): “Vergonya (policia) i dignitat (votants)” / Article d’opinió: “Homenatge a Catalunya: **L’obligació de desobeir: Si hi ha una cosa que ens demostra l’experiència catalana és que les democràcies europees necessiten una bona dosi de democratització**”
- (03/10/17): No publicació Ø
- (04/10/17): “Som gent de pau”
- (05/10/17): Editorial: “Keep calm i unitat”

● TAULA 5

EL PAÍS

- (16/10/17): “Trapero y los líderes de ANC y Òmnium, de **nuevo ante los jueces por sedición**”
- (17/10/17): “**Encarcelados los promotores de las revueltas separatistas**”
- (18/10/17): Peu de foto: “Miles de personas se manifestaron [...] para exigir la libertad de los “presos políticos” Jordi Sánchez y Jordi Cuixart, **encarcelados por promover las revueltas separatistas**”.

ABC

- (17/10/17): “**Prisión incondicional para los líderes callejeros del golpe**”
- (18/10/17): “**Los secesionistas se inventan sus mártires. El guión de la concentración en Barcelona era evidente [...] libertad para los ‘Jordis’, en prisión por sedición y reconvertidos en ‘presos políticos’ para el imaginario del independentismo**”

LA VANGUARDIA

- (05/10/17): “La juez cita a Trapero, Sánchez y Cuixart **por sedición**”
- (17/10/17): “Sánchez y Cuixart **ingresan en la cárcel acusados de sedición**”

ARA

- (16/10/17): “Trapero, Cuixart i Sánchez tornen a declarar avui a l’Audiència Nacional **investigats per sedició**”
- (17/10/17): “**Presos polítics**” / “**Presó incondicional sense fiança per a Jordi Sánchez i Jordi Cuixart pel delictes de sedició**”. Article de Jordi Sánchez: “Cap a la llibertat”
- (18/10/17): “**No esteu sols. Emotiva mobilització de suport als empresonats**”

● **TAULA 6**

<i>EL PAÍS</i>
<ul style="list-style-type: none"> • (01/10/17): “La democracia española ante su mayor desafío” • (04/10/17): Editorial: “Firmeza democrática” • (22/10/17): Editorial: “El Estado democrático responde” • (28/10/17): “El parlamento de Cataluña consume el golpe a la democracia”
<i>ABC</i>
<ul style="list-style-type: none"> • (02/10/17): “La democracia según Puigdemont: votos duplicados, urnas opacas y el censo inflado y adulterado” • (22/10/17): “155 contra el golpe separatista. La hora de la democracia” (llistat efectes 155) • (29/10/17): “El Govern que restaurara la democracia”
<i>ARA</i>
<ul style="list-style-type: none"> • (02/10/17): Article d'opinió: “Homenatge a Catalunya: L'obligació de desobeir: Si hi ha una cosa que ens demostra l'experiència catalana és que les democràcies europees necessiten una bona dosi de democratització”

● **TAULA 7**

Mossos d'Esquadra	Policia Nacional / Guàrdia Civil
<i>EL PAÍS</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • (30/09/17): “El jefe de los Mossos da órdenes de no utilizar la violencia ante las protestas” • (14/10/17): “Carta abierta de un mosso al gobierno: “Han elaborado listas de agentes y mandos españoles. Nos sentimos secuestrados” • (16/10/17): “El Ministerio Público no aprecia en el Mayor de los Mossos [...] riesgo de fuga, de destrucción de pruebas o de que vuelva a delinquir”. 	<ul style="list-style-type: none"> • (02/10/17): “Policía y Guardia Civil entran en los colegios ante la pasividad de los Mossos” • (03/10/17): “Calella expulsa a la Guardia Civil” • (04/10/17): “Grupos independentistas hostigan a Guardias Civiles y policías en varias ciudades”

ABC

- (02/10/17): “**La traición de los Mossos**. Los agentes autonómicos que comanda el mayor Trapero **se aliaron ayer con los golpistas y sabotearon el trabajo de policías y guardias civiles**” (imatge mosso discutint amb policia)
- (07/10/17): “**La Generalitat quiso armar a los Mossos con un arsenal de guerra**” (imatge mosso i armes de guerra)
- (07/10/17): “**Nuestros agentes, acosados a la espera del Artículo 155**” / “un grupo de **manifestantes acosa a la Policía Nacional** durante los altercados del 1-O” (imatge manifestant cridant) / “**Los radicales expulsan de los pueblos a los Guardias Civiles y policías**” / “**Ada Colau les acusa de ser agresores sexuales. Y el Govern, de represores**”

LA VANGUARDIA

- (30/09/17): “**Trapero ordena desalojar colegios, pero sin violencia**”
- (02/10/17): “**Los Mossos evitan el choque y se escudan en la orden judicial recibida**”
- (03/10/17): Peu de foto: “**Protesta contra las cargas policiales**”. “**Concentraciones contra la represión del 1-O**”
- (05/10/17): “**La juez cita a Trapero, Sanchez i Cuixart por sedición**”
- (07/10/17): “**La causa contra Trapero se extiende al 1-O**”
- (01/10/17): “**La Guardia Civil interviene el centro tecnológico del recuento de votos**”
- (02/10/17): “**Las cargas de Policía y Guardia Civil causan 844 heridos, dos de ellos graves**”

ARA

- (07/10/17): “**Trapero haurà de tornar a declarar**”
- (02/10/17): “**Vergonya**” a la foto de la policia nacional frenant els votants independentistes.
- (13/10/17): “**Human Rights Watch i el consell d'Europa denuncien la brutalitat policial amb els votants de l'1-O**”

● TAULA 8

<p><i>EL PAÍS</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • (17/10/17): “Puigdemont precipita la activación del artículo 155 con otro regate a Rajoy” • (20/10/17): “El Gobierno intervendrá la autonomía para frenar la secesión” • (22/10/17): “El gobierno restaura el orden constitucional en Cataluña” • (28/10/17): “El parlamento de Cataluña consume el golpe a la democracia. El Estado acude a sofocar la insurrección”
<p><i>ABC</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • (20/10/17): “un 155 limitado y elecciones en Cataluña para la primavera” • (21/10/17): (REI): “España resolverá el inaceptable intento de secesión con sus legítimas instituciones”. / “El Rey respalda en los premios Princesa de Asturias la aplicación del 155 porque <<Cataluña es y será parte esencial de España>>” • (22/10/17): “155 contra el golpe separatista. La hora de la democracia” (Ilistat conseqüències) • (28/10/17): “España descabeza el golpe. El consejo de ministros destituye al Govern, disuelve el Parlament y convoca elecciones autonómicas en Cataluña el 21 d diciembre
<p><i>LA VANGUARDIA</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • (19/10/17): “Rajoy pone en marcha la intervención del Govern” • (22/10/17): Rajoy anuncia el cese del Govern y Puigdemont convoca al Parlament”. • (28/10/17): Rajoy interviene la Generalitat para convocar elecciones el 21-D • (29/10/17): “El gobierno central se hace con el control efectivo de la Generalitat”
<p><i>ARA</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • (13/10/17): “L’estat aprofita el Dia de la Hispanitat per fer una exhibició de força mentre ultima el 155” • (20/10/17): “PP, PSOE i CS ultimen la presa de control de la Generalitat” • (28/10/17): “La República proclamada i el govern destituït. Rajoy dissol el Parlament i convoca eleccions autonòmiques per al 21 de desembre” • (29/10/17): “Paciència, perseverança i perspectiva” (Puigdemont)

● PORTADES

PORTADA ABC (01/10/2017)

PORTADA ARA (01/10/2017)

PORTADA ARA (07/10/2017)

PORTADA ABC (08/10/2017)